

BERBANG

ORGANA FEDERASYONA KOMELÊN KURDISTANÊ LI SWÊDÊ



BERBANG

Organa Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê

Berpirsyar:

Hanefî Celeplî

Redaktorê sereke:

Mueyed Teyîb

Redaksiyon:

Ahmet Cantekin, Bavê Nazê,

Xebat Aref, Zinarê Xamo.

Pergela Rûpelan û rêzkirin:

Ahmet Cantekin, Brovê Macîr

BERBANG

Organ för Kurdiska Riksförbundet

Ansvarig utgivare:

Hanefî Celeplî

Chefredaktör:

Mueyed Teyîb

Redaktion:

Ahmet Cantekin, Bavê Nazê

Xebat Aref, Zinarê Xamo.

Layout och sättning:

Ahmet Cantekin, Brovê Macîr

Navnîsan / Adress:

BOX 45205

104 30 Stockholm

Navnîsana seredanê / Besöksadress:

Hornsgatan 80, 1tr. Stockholm.

Telefon:

08/68 60 60

Postgiro:

Kurdiska Riksförbundet

64 38 80 - 8

Aboneti / prenumerationer:

Kes / Enskilda 100 Skr./sal-ar

Maqam / Myndigheter 200 Skr./sal-ar

Îlan / Annonser:

Bergê pašîn / Baksida 2000 Skr.

Rûpelên navîn / Insidor 1000 Skr.

Nîvrûpel / Halva sidan 500 Skr.

ISSN - 0281 - 5699

NAVEROK

Sefaret an axurê tawankaran	3
	M. Kardo
"GAP" û rastî	4
	A. Rona
Hukumeta Swêd dixwaze hindekariya bi zimanê zikmakî ji holê rake	5
	Hesen Mizgîn
Yekîtiya zimanê kurdî dibê armanca me be	8
	Zinarê Xamo
Li Kurdistanê Başûr	9
	J. Rixnegir
Nijadperestan Ronny Lundîn kuştin	10
Ji komelên endam	11
Burjuvaziya tirk carek din xwe kir pêkenîne cîhanê	14
	Reşoyê Qerejdaxî
Şairek û helbestek	15
Lawik û steyrîk	16
	Sergê Korîpanov
Weşanên nû	17
Mekîney dirûman	23
	Roza
Du çîrok ji Tolstoy	20
Kiçe şîrfiroşeke	19

Bergê Pêşîn:

Civîna dijî nijadperestiyê li Stokholmê

Bergê Paşîn:

Jineke Kurd

Wênekêş: T. N. Yablonskaya

Sal: 5 Hejmar: 4/86 (36) 4.8.1986

SEFARET YAN AXURÊ TAWANKARAN?

M. Kardo

Min deng û bahsên radyo û rojnameyên berî sed salan ne bihistine, lê ez dizanim guherînek mezin bi ser de hatiye.

Dibêjin berî sed salan, roj ne bû xeberê ketina hêzeka şoreşgêr, dagirkirina welatek din ne yê bîstin. Lê îro roj nîne mizgîniya serhildana gelekî, serketineka şoreşekê, ketina rejîmeka faşîst, paşverû û dîktator ne yê bîstin.

Ne ji mêje bû tac û textên Somoza, Bokasa, Îdî Emîn, Şahê Îranê, Markoz... hwd, li ber derbên şoreşgera ketin û hîn gelekên din yê weke wan li rêzê rawestane, li benda sizayê (ceza) gelan û tenê her ew dizanin sizayê gelan çiqas diware, laneta dîrokê jî pêre.

Weheye (mumkine) rijêma faşîsta Seddamî li pêşiya vê lîstê be. Ev rijêma ji hamû sinûrên stemkarî û hoviyê derbas bûyî.

Şoreşgerên başûrê Efrîka di hemû belavok û beyanên xwe de, bi pendeka pêşyan destpê dikin, ev pend dibêje "hesp berî mirina xwe cutkên dijwar dihavêje" -anko dema hespek cutkên dijwar dihavêje, ew mirina wî nîzik bûye.

Rijêma Seddamî jî di vê rewşê de ye. Ev rijêma her ji roja reşa 17 tîrmeha 1968-an, ku hukimê Îraqê xistiye destê xwe û heya îro xwîna gelên di sinûrên Îraqê de dijîn, dirijîne û hîn têhna dilê Seddamî ne şkestiye. Bi gotina Seddamî bi xwe "li sala 1974-an di şerê şoreşa gelê Kurdistanê de 60 hezar esker hatine kuştin". Di şerê Îanê û Îraqê yê ku Seddamî berî 7 salan destpêkirî û hîn domdike ne kêmîtir ji nîv milyon kesan ji her du welata hatine kuştin yan bê dest û pê mane, bi sedan gund û bajar kaviil bûne. Ne tenê ev, li gor înfomasyona hêzên şoreşa Kurdistanê û

hêzên demokratên Îraqê pêtir ji 30 hezar kesan bi sêdarê ve bûne yan bi eşkencê şehîd bûne û tenê rijêma Seddamî dizane kanê çend hezarên din bi metodên wan yê faşîst wenda bûne -ji wan gelek hevalên nîzikên Seddamî bi xwe.

Bi kurtî, di dîroka Îraqê de, tu rijêm bi hovîtiya Baas ne bûne. Îraq bûye gola xwînê û hîn bêhna Seddamê xwînrej nehatiye, êdî destên xwe yê gemaîrî dirêjî dervey sinûrên Îraqê dike û sefaretên xwe kirina axurê tawankaran. Ev tawankarên (qatil) xwîna hezaran lawên Kurd û Erebi destê wan ve ye, karê Seddamî yê hundirî Îraqê tamam dikin.

Sal na bore rojnameyên Ewropayî behsa tawanên sefaretên Seddamî nekin û eger mirov lîsteyekê ji karên hovîtiyên sefaretên Seddamî binivîse, eve hemû rupelên Berbangê têra nakin. Lê ez dixwazim çend nimûneyeka ji tawanên sefareta Seddamî li Swêdê di van çend salên borî de behs bikim.

—Di sala 1983-an, meşek li dij sefareta Seddamî derket. "Dîplomatekê!" sefaretê şesderba xwe li meşê derxist, lê berî ew bigehe şesderba xwe bi kar bîne, kesên beşdarên meşê ew xistin bin piyan û polisê Swêdî ew ji nav pêlavan -ciyê wî yê layiq- derxistin. Roja paştir wêneyê wî li erdê, di rûpelên pêşiyê yê rojnamên Swêdî de, derket û dema rojname jê pirsîn te çewa debance li xelkê derxist, bersiva wan da û got "min vê carê debance derxist, lê ger carek din pêwîst be, ezê gulla jî berdim".

—Li sala 1984-an, li daristanekê li başûrê Stockholmê termê (laş) efserêkê (komîser) kevnê muxaberetên Îraqê -ku reviya bû û hatibû Swêdê- hate dîtin. Ev term kiribûn 54 perçe, anko sadizma dezgehên Seddamî

gihaye wê pileyê (derece) ku bêhna wan bi kuştinê jî nayê, êdî terman jî perçe-perçe dikin.

—Li sala 1985-an, Azad Hisên Cindî, penahendeyekê (multecî) welatparêzê Kurdîstana başûr, bi destê muxaberatê Seddamî, di oda xwe de hate kuştin. Li gor raporên doktoran, şehîd Azad hatibû xeniqandin paşî çarde kêr li pişata wî xistibûn.

—Li 30-î Gulanê termên bûk û zavayekê kurd li daristaneka bajarê Eskilistuna hatin dîtin. Birehîm û Befrîn ew şes meh bûn bi ser daweta wan re borîn. Li bajarê Eskilistuna -ku nîzikî Stockholmê ye- hevdû nas-kirî bûn û zimanê swêdî dixwendin. Destê muxaberatên Îraqê gihane wan û kuştin. Li gor rapora polisê Eskilistuna, Birehîm û Befrîn ketibûne bin eşkenceyeka pir dijwar û şunwarên derb û şewitandinê li laşên wan eşkera bû û her deh neynûkên Befrînê hatibûn kişandin û termên wan havêti bûn nav daristanê.

Weke min li jor gotî, ev tenê çend numûneyekin ji tawanên sefareteka Seddamî. Ev sefaretên ku bi kar û tawanên xwe hemû rewîstên (urf) dîplomatîk xistine bin lingên xwe û ji temamî raya giştîya Swêd û Ewropayê re rîswa bûne.

Bi gotina şefê polisê Stockholmê, yekemîn dîplomat, di dîroka Swêdê de, şesderba xwe li yekî derxe, "dîplomatekê!" Îraqî bûye li sala 1983-yan û eger navê yê duwem bibêje, "dîplomatekê!" turk bûye li sala 1986-an û ne diware ku mirov bîzane yê seyem dê kî be!

Mirov nizane, çend wext û çend tawanên din pêwîstin, heya ji dewletên Ewropayî re eşkera bibe ku ev ne "SEFARETIN!" û yê tê de kar jî dikin ne "DÎPLOMATIN"?!! ●

"GAP" Û RASTÎ

A. Rona

Demeke dûr û dirêje li Tirkîyê, di televîzyon, radyo û rojnaman da meselekê gelek aktuel (rojîn) heye, ku toz û dumanê radike, yên ku haya wan ji vê buyerê tunebin, yê bêjin yeqîn defa hewarê lêdikeve. Her roj li ser navê hikumetên kevnare û nû, serekwezîrên wan, bi dengê bilind va çêrî hev dikin û seferên mezin û merasîmên giregir va xwe dighînin herêmekî.

Gelo ev ringînî û teqînî ser çi sedemî ewqasî deng dide, ser çi mumesîlê burjuvaziya yekdest, hemberî hev ewqas rik û hêrs êrîşî hev dikin. Mirov bersîva vê pîrsê dikare di hevokê da bide nîşandan: Kolonyalîstên Tirk dixwazin ser ax û bereketa Kurdistanê, kar, çewisandin, kedxwarin û îstîla xwe xurttir bikin. Hemû deng, def û şer li ser vê yekê tê ajotin.

Li Kurdistanê Başûr, ser navê "GAP" (Proja Anadola Başûrê Rojhilat) projek tê avakirinê. Ev proje, çawa tê gotin, di dîroka Tirkîyê da mezintirîn projaya dewra cumhuriyetê ye. Proje, heremên nav çemên Firat û Dicle, jêraliyên van çemanda, li ser 74 hezar km² tê çêkirin. Urfa (Ruha) û Merdîn giştî: Entap, Diyarbekir, Ediyaman, Sêrt û qismekî Vanê mezin dikeve nav pilana vê projê. Di 1930-î da li ser vê projê hatiye sekandin, lê hetta sala 1976-a tu xebat nehatibû kirin. Paşê li ser navê "Proja Herêma Firatê" hat naskirin: piştra "Plana Herêma Dicle" jî tevî vê projê kirin û ji wê şûnda navekî nû danîn ser: GAP (Güneydogu Anadolu Projesi).

Wek hatiye plankirinê "GAP", divê li ser çemê Dicle û Firatê ji 15 bendav (baraj) û 18 santralê hîdroelektrîkê wê pêk bê. Dîsa gor planê vê projê, di xelasiyê da, 18 mîlyon donim erazî wê bê avdanê û 27,8 mîlyon kw-seet enerjîya elektrîkê bê dest xistin. Ew enerjîya bi serê xwe, qasî tevayîya enerjîya elektrîka Tirkîyê ya îroyînê. Erazîyên ku wê bê avdanê jî, wê ji 3 mîlyon donim zêdetir be. Erazîyên îroyîn, ku ji aliyê dewletê tî avdanê, 15 mîlyon donime. Em

dikarin bejin, erazîyên ku wê bi projaya "GAP"ê bê avdanê, ji 33,81-î, di warê hîdroelektrîkê da jî 4 qata gor ya îro wê zêdetir be. Ev hejmarana jî nîşan didin, ku projaya wê ji bo dewleta Tirkîyê gelek îmkânên mezin û nû bi cih bîne.



Lê belê, gelo ev projaya mezin wê ji bo gelê Kurdistanê çi îmkânên pêk bîne? Gelê Kurdistanê, wê di warê aborî, civakî, perwerdekirin û siyasî da têkeve rewşeke çawa? Em dixwazin bi kurtî li ser vê yekê bisekinin.

Berê, sermiyandar û monopolên Tirkîyan û împeryalîstanan ji vê projê çi hêvdikin? Ev yekê gerek baş bê tespîtkirinê.

Ji 1970-î û vir da, di ekonomî-polîtîka monopolê navnetewî da gelek guhartin çêbûn. Krîza petrolê wê demê gelek problem bi xwera anîn. Bi taybetî jî li pey şerê Vietnamê, nav monopolê Emerîkî û Ewropayê da leceke (reqabet) mezin destpêkir. Gelek kompleksên sînaî da, giranî ket destê monopolên Ewropî. Aliyê din da jî bi teknolojîke bilind va Japoniya ket bazara dinyayê. Krîza aborî tesîra xwe di warê siyasî da jî nîşan da. Kontrola Emerîkayê li gelek ciyan şikest. Hemû welatên kolonî û yên di bin bandora mîlîtarîzmê da bûn, di wan welatan da şerê ji bo demokrasîyê û di Rojhilata Navîn da dengê gelên bindest li dijî emperyalîzmê, bi taybetî jî li dijî Emerîkayê bilind bû.

Ev opozîsyona li dijî emperyalîs-

tan, tesîreke mezin li ser aboriya wan kir. Enflasyon, pîrsa bazarê û bêkarî her çû meztir bû. Îro li Emerîka û Ewropayê hejmara bêkaran digihîje 30 mîlyonan.

Wê krîzê, xwe hetanî dawîya salên 1970-î nîşan da. Lê di wê nabeynê da,

sermiyana Emerîkî, stratejîke nû û hişk girt û di şexsê Reagen da siyaseteke şerbaz û îstîlaî da ajotine. Li ber vê siyasete, gelek dewletên Ewropî di serî da jî Brîtanya û Elmanya Federal, serê xwe ji wanra xwar kirin. Sermiyana Emerîkî carê din inisyatîv kire destê xwe.

Emerîka îro bi vasita IMF û Banka Dinê va midaxaleyî ekonomî û siyaseta gelek dewletan dike. IMF û Banka Dinê wek organên aborî, li ser aboriya dewletên kapitalîst û dewletên şundamayî da kontroleke esasî didomînin. Yek ji dewletan jî Tirkîye ye. Plana aborî û siyaseta Tirkîyê ji sedî sed di bin kontrola IMF û Banka Dinê da tê meşandin. Biryar û pêşneyarên van organên malî, bêgotin ji aliyê hikumeta Tirkîyê da tî bi cih anîn. Projaya "GAP" jî di nav van planan da gerek bê şirovekirin.

Di destpêka sala 1980-î da, di nav planên Banka Dinê da, ji bo Tirkîyê pîrsa çandî û enerjî çêheki taybetî digirt. Biryarên 24-ê Çileyê Paşîn (Ocak), li gor van planan hatin meşandinê.

Kurdistan û Tirkîye, di warê çandî da, di dinê da xwedî potansiyeyê

leke gelek mezinin. Nifûsa van welatan ji %55 jiyana xwe bi çandiniyê didomînin. Li hemberê vê potansiyelê, mercên bingehîn ji bo gelê karker û xizan pêk nehatine. Li ser vê potansiyela mezin, birçibûn, belengazî, teda û kedxwarineke (çewisandin) neditî xwe didomîne. Herêma ku GAP lê tê avakirinê, ev newekhevîti xwe zêdetirîn nîşan dide. Tenê çend hejmarên biçûk vê ferqê baş didin nîşandanê. Li herêma "GAP"ê, ji 5424 gundan 596 yên şexsekîne, yan jî yê malbatekîne. Kesên ku binecîh bê erdin, gor hinek bajarên wek jêrê ye:

Urfa(Ruha) : %53.7

Diyarbakir : %46.8

Mêrdîn : %40.8

Li herêma "GAP"ê ji %4.5 erd di destê %49 kesana da, ji %60-î erd jî di destê %10 kesana ye. Çawa tê xuyanê, ji sedî şêstî (%60) erdê di destê axa, beg, mîr û karbidestanda ye. Ev yek bi serê xwe hovîtîke mezine. Bi "GAP" va ev hovîtî û newekhevîti, wê her biçe mezintirîn be.

Li gor biryarên 24-ê Çileyê Paşîn, santralîze kirina çandiniyê hatibû plankirinê. Gor zagonên ekonomiya kapîtalîzmê, ew erdên ku beşê biçûkin, divê li ser esasê beşê mezinda, ji nu va bînan organîze kirinê. Lewra, beşê biçûk dibin sedemê bê randimaniyê. Di gelê yekê beşê biçûk çiqas fireh bin, têkiliyên aborî jî ewqas qels dibin û kontrola wan jî zêdetir dijwar dibe.

IMF û Banka Dinê, ji bo ku potansiyela çandiniyê bînan kontrol kirin û bînan santralîzekirinê, carekî din midaxaleyî hikumeta Tirkiyê kir û biryarên 24-ê Çileyê Paşîn bi wana dan qebûl kirinê. "GAP" li ser van biryar û planan, ji bo monopolên navnetewî û Tirkiyê tê amadekirinê.

Îro, sermiyandar û monopolên Emerîkî, Fransîzî, Hollandî û yê Ereb dixwazin li vê herêmê erden mezin zeft bikin. Sermiyandarên Tirkan ji wan şundatir namînin: tenê Sabancı Holdîng dixwaze li vê herêmê ji 2 mîlyon donim zêdetir erd bikire. Ev yek tenê nîşan dide, ku "GAP" ji bo kê hatiye plankirinê. "GAP", milkiyeta piçûk wê ji holê rake, heqê jiyana nade wan, bêkarî her wê zêde û xizanî her wê mezin bibe.

Berya ku "Seferê humayûnê" destpêbikin, erdên di dest gundiyên

biçûk da hatibû îstîmlak kirinê û ketibûn bin destê holdîngan. Gundî jî bê ax û bê xanî man. Îro li ser herêma ku "GAP" tê avakirinê, 4.445 806 kes (gor hejmarê 1985) dijîn. Ji bo gundiyên ku mal û erdên wan ji dest hatine girtin, tu tişt nehatiye plankirin. Ew bêçare û perîşan mane. Îstîmlakê da erdê destê wan, m2 bi 10-60 lîrê Tirka hatiye girtin. Gundiyên reben, "Wê perê ku didin me, ne tenê têra avakirina jiyaneke nû, têra barkirina mala me jî nake" dibêjin. Berbiçave ku dewleta Tirkan yê metîngehkar erdê gundiyan ji wan nekiriye, navê wê kirinê zevtkirin û dagirkariye.

Baş tê xuyanê ku ev proja ji bo xatirê gundî û rûniştvanên wê herêmê nehatiye çêkirin, ew tenê ji bo xizmet û xurtkirina monopolên navnetewî û yê Tirkiyê hatiye plankirin. Armanca wê planê santralîze kirina çandiniyê ye. Monopol tenê gor kar û qezenca xwe axa Kurdistanê organîze dikin. Bi pêkanîna wê projê, rewşa gundiyên belengaz wê hîn jî xirabtir be, xizantî û kedxwarî wê roj bi roj zêdetir be.

Bêşik, em li ser axa Kurdistanê ne li dijî îndustrî û çandiniyêke nujen (modern) in. Lê bi şertekî wa ku ger ev yek li gor menfaata gelê wê herêmê, bo avakirinê û pêşdabirina warê aborî û civakî da bê çêkirinê, erd û zevî di nav gundiyên xizan û bê milk da bê parevekirinê. Lê eşkereye, ku ji bo pêşdabirina rewşa welat û gelê me, kes ji kolonyalistên zordest gavên wisa pêşda hevî nake.

Serok wezîrê Tirkiyê Turgut Ozal, sefera xwe ya "GAP"ê da ji rojnâmevanan ra "Emê li ser vê axê medeniyeteke nu bixuliqîn" digot. Bi rastî jî ne tenê Ozal, hemû kolonyalist û împeryalistên dinê, navê zilmzordarî û hovîtiya xwe danîne "medeniyet". Lê gelê Kurdistanê jî tevî gelê dinê, wê "medeniyet"ê baş nasdikin. Û ev medeniyeta wan hertim bû bela serê wan.

Baş tê zanîn ku li welatekî, kedxwarî, zilm û teda çiqas zêde be, muxalefeta civakî jî ewqas tuj û xurt dibe. Ev proja wê ji bo menfaatên monopola kedxwarî, xizanî û birçîtiyê qat bi qat zêde bike. Lê li hember wê yekê, tevgera karker û gundiyên wê herêmê jî wê hin xurttir bike. Ev yek, prensîbek ji kapîtalîze kirina tekliyên aborîyê ye.

REZALETEKE DÎPLOMATÊN TIRK Û EMRÎKÎ

Di 12-ê maha Tirmehê de dîplomatekî Tirk û delegasyoneke dîplomatekî Emrîkî li Stokholmê diçin dîskoteka Alexandrayê dixwin, vedixwin û li dora saet 02.30 de radibin, herin bê ku heqê xwarin û vexwarina xwe bidin. Lê servîtrîsa diskotekê ji dergevanê dîskotekê re dibêje: wan bernede der, ji ber ku yekî ji wan heqê xwe nedaye. Wexta dergevan wan disekinîne, dîplomatekî Tirk, demaçaxwe dikşîne û ji dergevan re dibêje: "Xwe bide alî, an ezê serê te bipelîxînim."

Dîplomatekî Emrîkî hê hartir, bi bejna xwe ya tirtire û qalind dirêjî dergevanê dike û dibêje: "Li min binêr kovboy, xwe bide alî an derba ewil ji min..."

Lê dergevan Lennart Matîkanen, natirse, paşê polîs tîna dîskotekê û heqê xwarina wan ji wan distînin û didin servîtrîsê.

De werine vê rezalê: dîplomatekî, temsîldarê dewleteke tenezulê 350 kronê dike, pêre jî wekî tolazên kuçan demaçaxwe dikşîne û rezalê derdixe.

Bi ser vê bûyera rezalê sefirê Tirk li Stockholmê Haluk Ozgul, ji alî wezareta xariçî ya Swêd banî wezaretxanê dibe, û tê îkaz kirinê.

Mumkun bû, ku heqê sîlehgerandinê ji vî dîplomatekî Tirk bihata girtin, hetta ji Swêd bihata siktirkirinê. Lê ceza van rezîla bi îqazkirinê ma.

Li vir rewşeke di bala mirova dikşîne, ku delegasyoneke Emrîkî û li angorî rojnâme Dagens Nyheter, aqildanê wan dîplomatekî Tirk çiqas di navhev de ne, ku mirov dikare bi rehetî bibêje yekperçene. Gelo vî aqildanê Emrîkiyan çî ji mezinê xwe re dibêje? Kî zane belkî bi hevra li dijî Kurdên derva gelek dek û dolaban bi hevra digerin. Û kî zane, ku hê çî kes di nav wê xebata qirêj de nin. Divê haya me baş ji me hebe, ku dijmin hare û nevala ye. Gere em jî yekbin û şiyarbin. Ne tenê li nêz, li dûr jî binêrin.

HUKÛMETA SWÊD DIXWAZE HÎNDEKARIYA BI ZIMANÊ ZIKMAKÎ JI HOLÊ RAKE

Hesen Mizgîn

Bi însiyatîva Sendîka Mamostan Ya Swêdê (SL), hukûmeta Swêd di sala 1975-an de ji bo lêkolîna rewşa zarokên biyaniyan li dibistana destpêkî (ya neh salî) û lîseyê (2-4 salî) komîtek ava kir. Komîte, xebata xwe di dawiya sala 1975-an de qedand û pêşniyarên xwe pêşkêşî hukûmetê kirin. Sendîka Mamostan A Swêdê (SL), di wê demê de pêşniyara xwe ya pêdivbûna dersa bi zimanê zikmakî kiribû, lê belê nehatibû qebûl kirin.

Piştî raberzîneke bi dîr û dirêj, ku li Parlamentoya Swêdê hate kirin, mafê dersstendina bi zimanê zikmakî hate qebûl kirin. Naveroka qanûna ku di dawiya sala 1975-an û di destpêka sala 1976-an de hate rêk xistin, weha bû:

—Ji bo zarokên ku zimanê wan ê zikmakî ne Swêdî e, mafê dersstandina bi zimanê zikmakî,

—Piştî mûracata dê û bav, mesûliyeta belediyana bi rêk xistina dersa bi zimanê zikmakî,

—Pêdiviya belediyana a ji bo lêkolîna hewceyiyên şagirtên biyanî û ji bo hindekariya bi zimanê zikmakî program amadekirin,

—Li bajarên wek Stockholm, Malmö û Molndalê vebûna beşa dibistana bilind a mamostetiya zimanê zikmakî (Bi kontenjanekî ji bo 120 kesan),

—Ji bo zêdeyî 500 mamosteyên zimanê zikmakî kursên taybetî yê hindekariyê bi rêk xistin.

Weke ku li jor jî xuya ye, ji bo pêdiviya dersa bi zimanê zikmakî tu paragrafêk tune ye. Sendîka Mamostan A Swêdê (SL), di sala 1976-an de bi pêşniyarekê muraceata hukûmetê kir û pêdivbûna dersa bi zimanê zikmakî daxwaz kir. Lê pir mixabin ev daxwaz nehate qebûl kirin.

Di navbera wê rojê û îro de deh sal derbas bûn. Reforma hindekariya bi zimanê zikmakî fêkiyên xwe dan. Civata Swêdê dest bi xwarina van fêkiyan kir. Lê di navê re demek dirêj derbas nebû. Hukûmetê bi bendên nû di qanûna mafê hindekariya bi zima-

nê zikmakî de hin guhertin çêkirin.

Li gor qanûna nû, ku di 28.02.1985-an de hate qebûl kirin, dê dersa zimanê zikmakî derveyî şemayê bête hiştin. Bi vî awayî dê zarok pir westiyayî werin dersa ya zimanê zikmakî. Eşkere ye, ku wê tu feyda vê hindekariyê tunebe. Programên hindekarî yê ji bo zarokên biyanî ku ji alî hin belediyana ve hatine amade kirin, dersa bi zimanê zikmakî û dersa xebata serbest (friaktiviteter) tîne ber hev. Şagirt divê ji herdukan yek helbijêrin. Di dibistanên Swêdî de, di dersa xebata serbest de gelek tiştên ku şagirt jê hezdirin, tîne çêkirin. Ji vê yekê ye, heger van herdu dersan daynin ber zarokên biyanî, ew dê dersa xebata serbest helbijêrin. Ne ji xwe armanc ji vê kirê ev e. Bi vî awayî belediye dê ji mesrefa rêkxistina dersa bi zimanê zikmakî xelas be. Bi ya me, guhartinek weha ji hev cûdabûnê teşvîk dike. Bi vî guhertinê helbijartina bi serbestî ya biyaniyan têk diçe.

Armanca ev guhertinên ku hukûmet û belediye çêdikin, aborî ye. Ew dixwazin bi vî kirinê mesrefa xwe kêmkirin, tasarrûfê bikin. Lê belê ew bi dawiya vî kirinê qet nafikirin. Ew, gîhaştina pedagokî ku zarok bi dersa zimanê zikmakî bi dest dixin, diavêjin pişt guhên xwe. Bi hiştina dersa zimanê zikmakî dervayî şemayê, danûstandina mamosteyên zimanê zikmakî û yê swêdiyan ji holê radibe.

Weke ku me li jorê jî da xuyakirin, armanc, gav bi gav îptalkirina reforma hindekariya bi zimanê zikmakî ku ji dewletê re pir "biha" rûdinê, ye.

Di vî warî de min li bajarê Uppsalayê jî kesên ku bi hindekariya biyaniyan ve mijûl dibin, çend pirs pirsîn. Ez bersivên wan bê gotar pêşkêşî we dikim. Bi xwe Swêd, welatê sêemîn e, ku Kurd dikarin bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin. Ji vî yekê jî divê ji bo mafê hindekariya bi zimanê zikmakî têkoşîn bête kirin. Parastina vî mafî vatiniya her welatparêzekî ye.

Nemaze ji vî alî ve barek giran dikeve ser milê Federasyona Komelên Kurdîstanê Li Swêdê. Lê belê ya giring ew e, ku dê, bav û mamosteyên kurdî xwedî vî mafî derkevin. Ji vî yekê jî hêj nebûye dereng, divê xebatek xurt bête kirin. ○

PIRS:

- 1- Ji kerema xwe, xwe bide naskirin.
- 2- Bi baweriya te ji bo çî hindekariya bi zimanê zikmakî girîng e?
- 3- Di dibistana de rola mamosteyên zimanê zikmakî çîye?
- 4- Hukûmeta Swêd dixwaze hindekariya bi zimanê zikmakî ji holê rake. Gelo dîtina te li ser vî yekê çîye?

1- Navê min Gunnar Salomonsson e. Li bajarê Uppsalayê di Daîra Hindekariya Biyaniyan de rektorê hindekariyê me. Ev 5 salên min in ku hem di dibistana destpêkî de hem jî di lîseyê de ez vî karî dikim.

2- Belê, viya pêdivî dibînim. Qesda min ji hindekariya bi zimanê zikmakî didu ne: hindekariya alîkarî ya bi zimanê zikmakî (studiehandledning) û hindekariya bi zimanê zikmakî (modersmolsundervisning). Bi ya min hindekariya alîkarî ya bi zimanê zikmakî divê pêdivî be. Ev pêdivîtiyê divê bi biryara mamosteyê zimanê zikmakî û mamosteyê Swêdî bibe. Eger ku babet hindekariya bi zimanê zikmakî be, ez vî yekê wek meselekê şexsiyetê dibînim. Bi ya min divê zarok bi eslên xwe û bi çanda xwe îftîxar bikin. Vê îmkanê jî zimanê zikmakî bi xwe dide.

Ji xwe li Swêdê, mesela hindekariya bi zimanê zikmakî di polîtîka kêmayetî (ekaliye) de girîngiya xwe daye qebûl kirin.

3- Berê her tiştî mamosteyê zimanê zikmakî, di hindekarî û fêrbûna zarokên biyaniyan de serkaniyekî pir girîng e û wan bi şiklekî erîni pêşde dibe.

A duwemîn, mamosteyê zimanê zikmakî, di peydakirina danûstendi-

nên bi kesên xwedî çanda din de, serkaniyekî girîng e.

Bi ya min, divê mirov girîntiya derisa bi zimanê zikmakî wek dursa İngilîzî yan jî wek dursa teknîk bide famkirinê. Divê dursa bi zimanê zikmakî wek dersên bingehîn, derseke normal bête qebûl kirin.

4- Dema ez rewşa aborî ya dewletê tînim ber çavan, tasarrufkirinê pêdivî dibînim. Lê belê ev tişt divê eşkere bête gotin û listik jî divê eşkere bête listin. Îro li Swêdê êrîşek mezin li ser hîndekariya biyaniyan tê kirin. Ji alîkî din jî hem saetên biyaniyên gehiştî û hem jî yên zarokan dixwazin kêmbikin. Lê belê armanc nayê eşkere kirin.

1- Navê min Kerstin Adner-Nilson e. Li Dibistana Grenbyê, di beşa bilind de ji bo şagirtên biyanî mamostetiya zimanê Swêdî dikim. Min di unîversîtê de beşa zimanê swêdî wek zimanê biyanî (20 puan) xwendiyê.

2- Ji ber gelek sebebên belê. a) Di destpêkê de hevkarîya mamosteyên swêdî û mamosteyên zimanê zikmakî pêdivî (hewce) ye. Mamosteyên zimanê zikmakî, ji bo şagirtan ku ji alî ziman û çande ve bi gotinên biyanî têne êrîşkirin, serkaniyekî taybetî ye. b) Zimanê zikmakî girînge, ji ber ku zarok ew jî dergûşê bi dest xistiyê. Ji aliyê din ve zarok tenê bi zimanê xwe yê zikmakî dikare hîs û danûstandinên xwe ronî bike. c) Dursa alîkarî ya bi zimanê zikmakî ji bo şagirtan îmkana beşdarbûna li dersên bingehîn diafirîne. Ew zanistiyên ku mirov li dibistanên Swêdê dide zarokan, li welatên din nayên dayîn. d) Mamosteyê zimanê zikmakî dikare sewiya zarokan bipîve.

3- Ji bo min mamosteyê zimanê zikmakî kesê ku zarokan ji nêz ve dinase û diwariyên wan dizane, ye.

Mamosteyê zimanê zikmakî dikare tiştên ku bi Swêdî ji zarokan re tên gotin, ku ew fam dikin an nakin, kontrol bike.

4- Ji ber tiştên min li jor gotin, ez kirinên hukûmetê çewt dibînim.

1- Navê min Gunilla Wrede ye. Ez di belediya Uppsalayê de Rektora Hîndekariya Biyaniya me. Ez xwedî

du (2) zimanê me û ji sala 1968-an bi vir de bi hîndekariya biyaniyan ve mijûl dibim.

2- Belê. Di gotara UNESCO'yê ya li ser hîndekariya zarokên bi du zimanî de weha tê gotin:

"Zimanê zikmakî ji bo ronîkirina hîs û daxwazên mirov, aletek e û hewceyiya yekemîn a mirovîn pêşdebirina qabiliyeta ronîkirina hîsên xwe ye".

Di Programa Hîndekarî ya Swêdê (Lgr-80) de li ser vê babetê weha tê gotin: "Armanca hîndekariya bi zimanê zikmakî, divê parastin û pêşdebirina zimanê ku zarok di jiyana xwe ya rojîn de bikartîne, be. Bi vî awayî mirov ji bo pêşdebirina hîs, ziman û întellektiya zarokan alîkarî dike. Dîsa bi vî awayî zarok îmkana bihevrebûna çanda dê û bavê xwe dibîne".

Hîndekariya zimanê zikmakî perçek ji mafên mirov e. Bi vî mafî zarok danûstandina xwe bi dê û bavê xwe, yek bi yek mirovan re û bi mirovên xwe re xurt dike. Ji vê yekê qalkirina girîngiya zimanê zikmakî û çanda dê û bav vatîniya civatê ye û ev tiştêkî pêdivî ye. Şagirtên ku ji bil zimanê Swêdî xwedî zimanên din in, ji bo civata Swêdî serwetek e û ji vê yekê jî divê bi çavek hûr lê bê nihêrtin.

3- Di dibistanên Swêdî de girîngiya mamosteyên zimanê zikmakî ji alî ziman û çandeyên ku li dibistanê têne temsîlkirinê, heye. Mamostê zimanê zikmakî ji bo şagirtên ku li Swêdê nûhatî ne, di dinyakî nû de û ji bo pir pirsên ku bersîvên wan nehatine dayîn, pişteke girîng e. Mamostekî qenc li dibistanê dikare statûya zimanê zikmakî bilind bike. Ji aliyê din ve jî mamosteyê zimanê zikmakî di xebatên navnetewî de faktorekî girîng e.

4- Hukûmet û parlamento, piştî reforma hîndekarîya bi zimanê zikmakî tim li ser du fêlan listin. Ji bo ku şagirtên ku zimanê wan ê zikmakî ne Swêdî ye, bibin bi duzimanî, ji helbijartina serbest, ji wekhevî û hevkarî gelek qal kirin. Afirandina kesên bi duzimanî armanceke girîng e. Lê belê perên ku ji bo vê armancê hatine beşkirin pir hindik in. Ji vê yekê jî ji ciyê ku mirov her roj van peran kêmbike û dersên zimanê zikmakî li derveyî şemayê bihêle, duristî ew e, ku mirov dev ji vê armancê berde. ■

GURÊ "AŞITÎXWAZ"

Li roja 6-ê tirmehê 1986-an, Kome-la Xerîbên Ereb, ku komeleyeke kirêgirtiye û ser bi sefaretê rêjîma Seddamiye û karê casûsiyê jêre dike, sefirê Erqê li Stokholmê, Muhemmed Seid El-Sehhaf gazî civînekê kir, ku semînarê li ser aşitiyê bide. Ev xebera giha kes û hêzên welatparêz û demokratên Kurdistanê û Erqê. Bi inisyatîva partiyên CUD -Eniya Welatparêz û Demokrata Erqê- kombûnek li ber deriyê ciyê "semînarê" sazû. Pêtir ji sed kesan amede bûn û di jî rêjîma faşîsta Saddamî slogan bi kurdî, erebî û swêdî havêtin, nizîkî du seetan li ber derî man. Dema sefirê Seddamî bi vê kombûnê zanî nehat, civîn û semînar jî têkçûn û kombûn bi sirûda neteweyî ya kurdî bi dawî hat. Federasyona me jî beşdarî vê kombûnê bû û roja paştir rojnameya Dagens Nyheter -ku mezintîn rojnameya swêdiye- ev bûyer weke nûçeyek belav kir. ■

ŞEVEKE KURDÎ

Yeketiya Niştîmaniya Kurdistanê, li bajarê Stokholmê şeveke Kurdî pêk anî bi munasebeta deh saliya destpêkirina şerê xwe yê çekdarî dij rijêma faşîsta Bexda. Di vê şevê de axaftin, stranên kurdî, govendû dîlan û muzîk ji Emerîka Latîn pêşkeş kirin. Bi qasî 500 kesî di şevê de beşdar bûn û heya nîvê şevê dom kir. Federasyona me jî ev mesaja pîrozbayî ji şevê re şand.

Hêzên pêşmerge serfiraziyên nû bi dest xistin

Li gor nûçeyên ku gêhiştin me, hêzên pêşmergeyên PDK-Îran, li Kudistana Rohilat, di mintîqa Oşnavîhêde êrîş bire ser leşkerê Îran û piştî şerekî xurt hemû kontrola mintîqê xiste destê xwe. Şer du seet dom kir û li dawî 60 leşkerên Îranê hatin kuştin û cebirxaneke mezin kete destê pêşmerge. ■

YEKÎTIYA ZIMANÊ KURDÎ DIBÊ ARMANCA ME BE

Zinarê Xamo

Di Kongra Federasyonê a 6-an de biryarek hat girtin, ku wê ji îro û pêve di Berbangê de Soranî bi elîfba Ere-bî jî bê nivîsandin. Hin nûner, li dij bi kar anîna elîfba Ere-bî derketin, lê pîranîya Kongrê ev pêşniyar wek biryarekê qebûl kirin. Û wek tê zanîn ev biryara Kongrê di hejmara Berbangê a 3/86-an de hat bi cî anîn. Li gor baweriya min, di Berbangê de nivîsandina Soranî bi tîpên erebî ne ras-te, biryarek çewte.

Armanca biryarê

Bê şik meriv dikare bipirse, gelo ji bona kîjan armancê ev biryar hate girtin û argumentê hevalan çî bûn? Sebeb yek jê ev bû, Kurdên Soran nikarin Berbangê bixwînin, dema Berbang bi du elîfba derkeve, wê çaxê ewê jî kari bin bixwînin. Û ya din jî bi vê riyê, wê tîkiliya wan û Federasyonê xurtir bibe û xizmetê ji hevka-riya Kurdan re bike.

Rast e, Berbang ji alî Kurdên ji Kurdistana Îran û Iraqê ve nayê xwendin. Û dema çend rûpel Soranî bi tîpên Ere-bî derkeve dibe ku hin Kurdên Soran wan rûpelan bixwînin. Lê belê ev yeka, ji bona armancên dîr û dirêj, ji bona nêzikbûn û yekbûna Kurdan tu feydeyek siyasî bi xwe re nayne. Ji ber ku, yên bi tîpên Latîni dizanin wê cardin beşê Latîni bixwînin û yên bi tîpên Ere-bî dizanin jî wê beşê Ere-bî bixwînin. Û ji xwe îro jî rewş waye, kî bi kîjan elîfbayê dizane ji xwe re wan weşanan dixwîne. Lê dema Soranî bi tîpên Latîni bê nivîsandin, berî her tiştî wê Kurdên Kurdistana Bakur jî kari bin bixwînin, ev jî di warê siyasî de gelek muhîme. Li gel viya wê Kurdên Soran jî hêdî hêdî fêrî tîpên Latîni bibin. Ev yek, ger demek dirêj bajo jî, lê di rojên pêş de wê fêrbûna xwendin û nivîsandina Kurmancî jî bi xwe re bîne. Ji xwe hemû Kurdên Soran ji berê de bi elîfba latîni dizanin -yên çûne dibistanê-, ya muhîm, ewe ku wê çawa bê fêrbûn û bê guman, hinekî jî xwe êşandin!

Lê belê feydeya nivîsandina bi elîfbakê bes ne ev e, dema Kurmancî û Soranî bi elîfbakê bê nivîsandin, em bixwazin ne xwazin, wê her du lehçe

jî gotina ji hev bigrin û bêtir nêzi hev bibin. Kurmancê kari bin ji eserên, nivîsarên Soranî feydeyê bibînin û Soran jî ji yên Kurmancî. Karekî wisa wê ji yekîtiya zimên re xizmetê bike. Mesela, Kurmancekî ku tîkiliya wî bi Kurdên Soran re çê bû be, ji yekî ku qet tîkiliya wî çê ne bû be bêtir Soranî dizane, ya jî tê dighîje. Dema wisaye, gelo çima em ji dêlî karê hêsatir, karê rasttir nakin?

Her tişt ji bo nêzik bûn û yekîtiya Kurdan

Me di serî de goti bû, armanca vê biryarê yek jî ev bû ku derketina Berbangê bi du elîfba wê Kurdên ji Kurdistana Îran û Iraqê jî "bikşîne nav xebata Federasyonê" û ev yek jî wê ji hevkarîya Kurdan re xizmetê bike. Ev ne rast e. Bi vê riyê Federasyon nikare Kurdên Soran bikşîne nav xebatê û tîkiliya xwe bi wan re xurt bike. Ji bona gihîştina vê armancê berî her tiştî dibê em -Kurmancî û Soran- ji zimanê hev fam bikin. Û hetanî ku em ji zimanê hev fahm nekin û em nikaribin weşanên hev bixwînin, emê nikarin nêzikî hev ji bibin. Lê dema em ji zimanê hev fahm bikin -Qesda min bi viya, xwendin û nivîsandina her du lehçaye, ne ku di warê axaftinê de bi carê de em ji hev fahm nakin- ne bes emê bi hev re kar bikin, emê bêtir ji bona hev bişewitîn jî. Yanî, ewê ruhê netewî di nabêna me de xurtir bibe, emê bêtir ji hev hez bikin. Û ev yek jî, ji xwe ber çê nabe, dibê polîtîkîk me ya rast hebe.

Wek tê zanîn hêzên dagirker wela-tê me bi darê zorê xistine bin destên xwe û her dewletekê ji bal xwe de gelê me mecbûrî fêrbûna ziman û elîfba xwe kirine. Ev hovîtîyek li derî îrada me û bi zor hatiye kirin. Ev rastiye-ke. Lê belê ev nayê wê manê ku em ji binde nikarin tu tiştî bikin. Em îro nikarin dijmin ji wela-tê xwe derxin, lê em dikarin elîfbak yekbûyî fêr bibin. Ya muhîm dibê em ji derekê dest pê bikin.

"Zilamek û Zimanek"

Bê şik fêrbûna elîfbake nuh ne hêsa

ye, jê re xebat û fedekarî dibê Em viya dizanin. Lê esas ya muhîm, di vî warî de Berbang dikare çî rolî bilîze? Bi baweriya min, di warê pêşdebirin û yekîtiya zimanê Kurdî de ew dikare rolekî mezin bilîze. Ji ber ku hin kovar û rojnaman di dîroka netewan de rolên mezin listine. Li ser vê yekê di Hawarê de nivîsek gelek enteresant heye. Navê nivîsê, "Zilamek û Zimanek" e. Nivîs bi kurtayî wisaye:

Li Rûsyayê Cihiyekî bi navê Elyêzer bin Yehûda heye, fêrî zimanê xwe dibe û di sala 1878 an de dihere Parîsê. Li Parîsê bi Cihiyên re tîkiliyê datîne û zimanê xwe pêş ve dibe. Dixwaze ku Cihiyên din jî Îbranî fêr bibin. Lê gelek caran Cihî "lê radi bin" û dibê dîne. Ji ber ku wê demê Îbranî wek Latîni êdî zimanekî "mirî" ye. Lê Elyezer bin Yehûda dev jê bernade, di sala 1881 ê de bi keça mamostê xwe re dizewice û dihere Filîstîne. Li wir, ew û jina xwe bes bi Îbranî dipeyivin. Û dema zarokên wan jî dibin, bi wan re jî bes bi Îbranî dipeyivin. Di dî re rojnamakê derdixê û ji xwe re xwendevan jî dibîne.

Di sala 1922 an de Elyêzer bin Yehûda dimre, lê zimanê Îbranî yê ku berî 30-40 salî mirî bû, êdî bû bû zimanê mîletekî. (Hawar, rûpel 624-625, Herekol Ezîzan. -Herekol Ezîzan Celadet Bedirxan e-) Belê, li gor van gotinên jorîn ew zimanê ku berî viya bi sed salî mirî bû, îro bûye zimanê dewletekê. Bê guman rewşa zimanê Kurdî ne hewqas xerab e û ne jî dijwar e. Lê bi vê mînakê min xwest ku viya diyar bikim: Dibê meriv tu carî rolê kovarekê biçûk ne bîne, yanî mirovek û kovarek jî dikarin tiştên gelek mezin bikin. Bes dibê ew sebr û îstîkrara "Elyêzer bin Yehûda" bi meriv re hebe. Û di vî warî de Celadet Bedirxan û eserên wî bi xwe, ji bona me Kurdan mînakek bê hempa ye. Gelo ew jî wek yên dina bifikirîya û bigota "Elîfba guherandin dijware" û dest bi nivîsandina Latîni ne kira, wê çawa biba? Bi ihtîmalek mezin, me yê jî îro wek Kurdên Soran bigota "fêrbûna tîpên Latîni dijwar" e.

Tîpên Erebi bersîva zimanê Kurdî nade

Di warê rêzimanî de nivîsandina Kurdî bi tîpên Erebi gelek dijware. Li ser vê dijwariyê di Ronahiyê de mînakêk pirr xweş heye. Ronahiyê nameyek Elaedîn Secadî ji Gelawêjê wergerandiye tîpên Latînî. Lê di wergerê de hin çewtî bûne, loma jî Ronahî vê notê dixîne: "Tiştên ku bi tîpên Erebi tete nivîsandin, divêt mirov wî seh bike û tê bigehe da ku bikare wî bixwîne. (...) Yanî bi tîpên erebî beriya çavan mejî dixebite û xêra vê xebatê çav dibînin û lêv dilivin. Heçî tîpên Latînî, di wan de çav rast bi rast û bê mihakema mejî dibînin, ziman digere û paşê mejî bi kêfa xwe dixebite, tê digehe." (Ronahî, hej.5, rûpel 12.) Yanî tîpên Erebi çawa tên dîtin wer nayên xwendin, dikare bi çend maneyên cuda-cuda bîn xwendin. Mînak, di elîfba Erebi de hin konsonant (tîpên wek J, P, V, G, Ç,) û vokalên ku di zimanê Kurdî de henin, tune ne. Her çiqas Kurdên Soranî di vî warî de hin "deng" û "tîp" çêkiri bin jî lê, cardin tîpên Erebi di vî warî de nikarin hewcedariya Soranî bi cî bînin. Em tîpa "i" bigrin, di elîfba Soranî a nuhu tê nivîsîn de ev vokal tune ye. Loma jî, "min" bi hawê "mn", "dibirin" bi hawê "dbrn" û "bibin" jî, bi hawê "bbn" tê nivîsandin, lê dibê meriv zanibe rast bixwîne. Gelo elîfbak wisa dijwar û bi gelek hawî ku nikare bersîva zimanê me bide, çima em naxwazin rojekê pêş de xwe jê elas kin?

Ma dibê em qet bi tîpên Erebi fêr ne bin?

Dikare bê gotin ku, ma dibê Kurdên Kurdîstana Bakur bîra fêrî tîpên Erebi ne bin? Na, tiştêkî wisa nabêjim. Lê bawerîya min ewe ku ji gel daxwazek wisa kirin, him ne realist e û him jî ne rast e. Lê li gel viya, her Kurdê ku bi siyaseta, ziman û edebiyatê mujûl dibê, dibê fêrî tîpên Erebi bibin û karibin Soranî bixwînin. Lê dibê armanca me hemuya fêrbûna xwendina bi tîpên Latînî be.

Gotina min a dawiyê, ji bona elifba û zimanekî yekbûyî dibê em, ne karê hêsantir, lê yê rasttir bikin. Û wek tê zanîn, "ji bona îdîfalên mezin fedekariyên mezin divê." Ez bawer dikim ku di vî warî de Berbang jî dikare gelek tiştî bike. ■

Li Kurdistanana Başûr



Pêşmergeyên qehreman li çiyayên Kurdistanê

Foto: S. Zaxoyî

DI 40 SALIYA TEKOŞINA SIYASÎ Û DI 25 SALIYA ŞERÊ ÇEKDARÎ DE SERFÎRAZÎ SERKETINÊN NÛ

J. Rexnegir

Di van mehên dawî de, li Kurdistanana Başûr tekoşina siyasî ya natewiyê kurd 40 saliya xwe û ya şerê çekdarî jî 25 saliya xwe tije kir. Li Kurdistanana Başûr, hêzên pêşmergeyên PDK, di 40 saliya tekoşina siyasî û di 25 saliya şerê çekdarî de, şerê rizgarî yê netewî hîn jî, jîndar, geş û gurtir kir. Pêşmergeyê gernas û mîrxas bi zora çek roj bi roj qad û çarçova xaka azad fireh û mezin dibe.

Li gor agahdarî û nûçeyên ku ji Kurdistanê tînin, di van rojên dawî de, hêzên pêşmerge, di çeperên şer de serketin û serfiraziyên mezin û hêja bi dest xistin û dixin. Pêşmergeyên kurd, gelek herêm, gund, navçe û bajar azad û rizgar kirin û dikin. Çend hefte berî hêzên pêşmerge, bi dilekî pola û bi mîrxasî êrîşeke dijwar, mezin û giran birin ser hêzên leşkeriyên Îraqê û çawan. Bi taybetî şer li dor bajarên Mangêşê û Dihokê geş û sor bû. Piştî sê rojan pêşmerge bajarê Mangêşê rizgar kir. Pêşmergeyên gernas û mîrxas hêzên leşkerê Îraqê bi çawan ve belav-welav kirin. Ji 100 î bêtir leşkerê Îraqê hatin kuş-

tin û 800 leşker jî dîl bûn û xwe spartin hêzên pêşmerge. Hêzên pêşmerge, 2 tang, çekên li dij balafirên û gelek çekên giran yê din bidest xistin. Û herweha niha sêgoşa tixûbên Tirkîyê, Suriyê û Îraqê, ket bin bandora hêzên pêşmerge.

Li aliyê din, li herêma Bahdînan, li derdora bajarên Newroz, Kerkuk, Hewlêr û yê din jî, her ku diçe şer geş, gur û giran dibe. Pêşmerge her roj pêşve dimeşe, qada herêma rizgar hîn jî fireh dibe. Îro, herêm bi seranserê di bin kontrola pêşmerge de ye. Dewleta Îraqê ya nîjadperest û paşverû li ser herêmên rizgarbûyî, îca abloke û ambargo ya aborî pêktîne. Dewleta Tirk a faşîst jî li ser tixûbê xwe û Îraqê, lek bi lek leşker bi cîh dibe. Saw û tirsê pêşmerge ji zû ve ketiye çok û dilê wan jî. Lê pêşmergeyê gernas û mîrxas, ji bo parastina xaka rizgar û azad, ji her êrîş û şerî re amade ye. Di pey 25 salan de şikestina şerê çekdarî çirok û xeyal e. Rojên serfirazî û serketinê êdî nêzik in!

NÎJADPERESTAN RONNY LUNDÎN, 21 SALÎ, KUŞTIN



Civîna dijî nijadperestiyê li Stokholmê, 3.7.1986

Foto: MAGNUS HARTMAN

Ronny Lundîn, 21 salî, li dijî erîşa grûbekî nijadperest, ku erîşî çend biyaniyên bêmudafa dikirin derket, hate kuştin.

20-ê Hezîranê, roja orta havînê, her sal li Swêd bi giştî tê pîrozkirin. Xelq derdikeve der, li ser heşinayîyê bi dîlan û stranên vê rojê pîroz dikin. Biyaniyên ku li Swêd dijîn jî bi xelqê Swêdre tevî vê cejnê dibin.

Karkerê ciwan, Ronny Lundîn, îsal xwestibû cejna orta havînê tevî hevalên xwe li Nyneshamnê (Belediyeke Stockholmê) pîroz bike. Li ciyê cejnê, grûbek nijadperest (skinnhead) erîşe çend biyanîyan dikin. Ronny û hevalên wî, dixwazin birayên xweyî biyanî ji erîşa nijadperestan biparêzin. Lê Nijadperest Ronny dikujin û hevalên wî jî giran birîndar dikin.

Çend roj berî kuştina Ronny Lundîn, pîrekek, endamê meclîsa belediya Orebro, li ber mala xwe ji alî nijadperestan hate hingavtin.

Ev êrîşên nijadperestan ne yên cara yekem bûn. Bêşik ew ne yên dawiyê ne jî. Lê tiştê kesnedî eve, ku hîn li Swêd qanûnek li dijî nijadperestiyê tune. Partiya Neo-Nazist li Swêd serbest kar dike. Herçend Swêd li bin peynama Koma Netewan a li dijî nijadperestiyê îmza xwe avêtibe jî, lê li gor wê peymanê ne xwediyê qanûnekêye. Berpirsyarên hukûmetê dibêjin, ku eger em rêxistinên nijadperest qedexê bikin, wê çaxê ew rêxistinên nijadperest wê bi dizî kar bikin û kontrola wan wê zehmet be. Lê em ne di wê baweriyêdene. Divê rêxistinên nijadperest û nijadperestî bêne qede-

xekirin û kesên ku nijadperestiyê dikin bi xurtî bêne ceza kirin.

Li dijî kuştina Ronny Lundîn, Federasyona Dijî Nijadperestiyê, di 3-ê Tirmehêde civîneke protestoyê amade kir. Di civînêde dora hezar kes civiyabûn û nijadperestî hate rûreş kirin. Federasyona me jî di civînêde beşdar bû û ev mesaja jêrîn xwend:

Îro em li vir civiyane, ji bo ku em nefreta xwe û bi biryariya xwe li dijî terorizma nijadperest û rasîstan, ku karkerê ciwan, Ronny Lundîn kuştin, nîşan bidin.

Ronny ji nihade sembole ji bo me di têkoşîna li dijî nijadperestiyê. Herweha ew sembola piştgiriyê di nav swêdiya û biyaniyande.

Ronny Lundîn di nav mede dijî.

JI KOMELÊN ENDAM JI KOMELÊN ENDAM

LI SER JIYANA KURDAN A ROJANE DE RAXISTINEK

Li pirtûkxana bajarê Bollnesê raxistinek li ser jiyana Kurdan a rojane hat vekirin. Raxistin, ji alî Komela Kurd Li Bollnesê hate vekirin û ji 9-ê Gulanê heta 16-ê Gulanê domkir. Di raxistinê de him jiyana Kurdan a rojane û him jî kultura wan bi hawakî delal bi hev re hatiye girêdan û pêşkêşî rûniştvanên Bollnesê bûye.

Rojanama "Ljusnan"ê, di hejmarê xwe a di roja 10-ê Gulanê de cî da raxistinê û wisa nivisand:

—Sûret him xweşik in û him jî bi xof in. Sûretên ku dîlan, cejn û destkirên kurdî nîşan didin îdêalin. Lê sûretên ku êşkence û girtiyên nîşan didin, ji romantîzmê bêtir her tişt in. Ew nîşan didin wekî leşkerî Tirk çawa li meydana, vekirî êşkence dikin, jinan bi zora silahên digrin û herweha ewên ku gulle lêketiye.



Ji raxistina li ser jiyana kurdan

Foto: Thomas Froms

Kovar û rojnameyên derbarê Kurdistanê û têkoşina wê ji bo serxwebûnê

li dijî kolonyalîzmê, emperyalîzmê û faşîzmê jî gelek in.

Muzîka Kurdî Bala Swêdiyan Kişand

Di 8-ê Hêzîranê de li bajarê Bollnesê şevê Kurdî a muzîkê hat çêkirin. Şev, ji alî ABF (Rêxistina Perwerde-

kirina Karkeran) û Komala Kurd li Bollnes hatibû hazir kirin. Di şevê de, grûba Kîkî û Nûrî bi hawakî gelek



Nûrî û Kîkî stranên kurdî pêşkêşî mêvanan dikin

Foto: Bjorn Hanêrus

xweş muzîka Kurdî pêşkêşî mîvanan kirin. Muzîk û stranên Kurdî gelekî bala mîvanan kişand. Herweha koma Komela Jinên Demokratên Kurdistanê Li Swêd a dîlanê jî ji Stokholmê çû û beşdarê şevê bû. Endamê Komela jinan, Kulîlkê jî bi dengê xweyê xweşik şev dewlemendtir kir.

Rojnama "Ljusnan" di hejmarê xwe ya roja 9-ê Hezîranê de bi vî awayî bahsa şevê dîke:

Şeva kurdî li Bollnesê nîşan da, ku ne tenê Swêdî gelek kesan kom dikin. Di şeva Kurdî de gelek kes kom bûbûn -ji texmîna amadekaran jî bêtir. Doreke gelekî diêj çêbûbû li ber masa xwarina kurdiye xweş.

Herweha di rojnama "Ljusnan" de berpirsyarê ABF, Magnus Bergvall, derbarê şevê de ûsa got:

—Bê şik bi vî yekê armançek me heye. Em dixwazin ku karekî bikin ku Swêdî û Kurd bikaribin hevûdu bibînin û kultura hev nas bikin. Ji bona gelekên urf û adetên Kurdî xerîb in û ev nezaniyên ûsa jî bi hêsanî dibin sebebê dijîtiyê. Hêvî dikim ku wê ev şev, bibe alîkar ku li Bollnesê gelşên bi vî rengî çê nebin.

ELÊN ENDAM JI KOMELÊN ENDAM JI KOM

MALBATÊN KURD LI HAVÎNGEHÊ

Di navbera 29-ê Hezîranê û 11-ê Tirmehê, 50 malbatên kurd li Uppsalayê -170 kes- vexta xwe li havîngehê derbaskirin. Malbat li ser sê grûban hatibûn parvekirin. Her grubek (50-60 kes) 4 rojan li havîngehê man. Havîngeh, xaniya Xaça Sor û di daristanê de li ber avê bû. Her grûbê, karê xwe: çêkirina xwarinê, paqijkirin bi xwe dikir. Rojê pênc kes berpirsiyarê vê karê bûn. Ên din jî wextê xwe bi gerê, sobayî û vêsandinê derbas dikirin. Bi her grûbekêre, berpirsiyarek ji bo zarokan hebû. Pedagog û mamosteyên kurd, heval Doxan, Fadil û Elî (serokê Komala Kurdistanê li Uppsalayê) berpirsiyarên zarokan bûn.

Di hundirê van rojan de, ji bo herdu grûbên pêşin li ser zimanê zikmakî semîner hate dayin. Ji bo grûba yekemîn Alî Zerdeşt û Bareş Battê, ji bo grûba duwemîn Şemal berpirsiyarên semîneran bûn. Ji bo grûba sêemîn jî sohbetek li ser rewşa jinan hate kirin. Herweha di van rojan de ji bo her grûbê filimên video li ser Kurdistanê hate nîşandan.

Havîngeh, ji aliyê Komala Kurdistanê Li Uppsalayê, pedagogên malbatên kurdan li Uppsalayê û pedagogên pêşxwendegeha kurdî li Uppsalayê hatibû amade kirin. Belediya Uppsalayê jî alîkariya aborî ji bo vê karê dabû.

Amadekarên havîngehê, serokê Federasyonê Hanefî Celeplî jî dawetê havîngehê kiribûn. Heval Hanefî, wexta xwe bi grûba dawîre derbas kir û roja dawî jî berpirsiyarên havîngehê, Şoreş Bladhede û Alî Zerdeşt derbarê armanca vê karê hêja û rêxistinîya wê pirsên jêrîn kirin. Her weha ji malbatên kurda jî derbarê havîngehê, bîr û baweriyên wan pirsîn.

ARMANCA HAVÎNGEHÊ

Heval Şoreş, karî çend gotinan li ser armanca amadekirina havîngehê bêjî?

-Belê. Piraniya malbatên kurd li Swêd, wek grûbên biyanî yên din havînan nikarin biçin welatê xwe. Gelek ji wana nû hatine Swêdê û muhtacê vêsandinê. Kurdên ku li Uppsalayê dijîn, ji mintiqên Kurdis-

karê bibin serî an na. Vaye, di roja dawîde ez dikarim bêjim ku me ev kara bi serfirazî bire serî. Em hêvî dikin di salên pêş mede, Federasyonê me wê bi hevkarîya komelên xweyî endam inisyatîva karekî ûsa bigre û tu malbatên me li derve nemînin.

Sipas.

Heval Elî, karî çend gotinan li ser rexistinîkirina karê zarokan di havîngehêde bêjî?

-Serçava. Bi her grûbek malbatre me grûbeke zarokan jî çêkiribû. Berpirsiyarê grûba yekem heval Doxan, ê grûba duwem heval Fadil û ê siyem jî ez bûm. Ez bi xwe bi grûba yekem û duwemre jî beşdar bûm û min alîkarî kir. Her weha min li ser navê Komala Kurdistanê li Uppsalayê, pirsên malbatên kurd guhdarî kir. Ew jî gelekî kêfxweş bûn. Ji bo salên pêşiyê jî em tiştên ûsa difikirin. Tu kêma-



Malbatên kurdan piştî xwarinê li derva qehwê vedixwin

tanê cure cure hatine. Em pir pêwîst dibînin, ku ew di civata Swêdde têkiliyên xwe bi hev re xurt bikin. Herweha me xwest ku malbatên me jiyana kollektîvî hîn bibin, hîsê berpirsiyariyê li cem wan xurt bibe.

Daxwazekê xurt di nav malbatên kurdde hebû ku werin havîngehê. Lê îmkânên me rê nedan, ku em ji 170 kesî bêtir bikin mêvan. Ev cara yekem bû, ku me li Uppsalayê inisyatîva karekî ûsa girt. Di destpêkêde gelek şikên me hebûn, wekî emê vê

siyên me berbiçav çênebûn. Her tişt bi serfirazî derbasbû.

Ji bo zarokan materyalê me ên lîstîkê kêmbûn. Lewre jî me wextê xwe bêtir di tabîatêde derbaskir. Me zerok tev kir yek grûb. Di nav tabîatêde, navê tiştan me bi kurdî hîn zarokan kir. Em lîstîkên kurdî hîn bûn. Me stranên kurdî bi koro stran. Me çîrokên kurdî jî zarokanre got. Ji alî ziman de pir baş bû. Di van rojan de tenê kurdî hate axaftin. Me herroj sibêhê cimnastîk kir. Em çûne avje-

Ji Komelên Endam Ji Komelên Endam

niyê.

Di van rojande dan û standina zarokan bi hev re gelekî xurt bûn. Zarokên bi emir mezin, berpirsari-

ya yên piçûkan dan ser xwe. Vê yekê zarok hînî berpirsariyê dikir. Zarokan xwarinê xwe di wextên diyarde xwarin. Dê û bav gelekî kêfxweş man.

Daxwaza wan ji bo careke din ew bû, ku çar roj kêmin, gerek wexteke dirêjtir be. Spas.

MALBATÊN KURDAN JI HAVÎNGEHÊ RAZÎNE

Diya Doxan:

-Gelekî başbû. Xwedê ji we razîbe. We xwarin çêkir û me jî xwar. Em çûne ber avê. Hûn li zarokan xwedî derketin. Em kenîni, me demeke xweş derbaskir. Axaftina li ser pirsê jina pir baş bû. Min tu kêmasî nedî. Eger te dîtiye, bêje!

Diya Roza:

-Tatîleke ûsa pir pêwîst bû. Herçend ji alî rêxistinîde hin sistî hebûn jî, lê ez pir razîme. Ji bo zarokan gelekî baş bû. Di rêxistinîya karê zarokan de hin kêmaniyên me hebûn. Materyalên listikê tunebûn. Zarokan di salên cure curede di grûbekîde hatibûn komkirin. Ji alî ziman de pir baş bû. Di Rojên destpêkêde hin zarokan bi swêdî diaxiftin. Lê dûre tenê bi kurdî axaftin. Zarokan hevdû nasdikirin. Di vê warîde pir positîv bû. Divê ji bo salên pêşiyê em karên ûsa baştir rêxistinî bikin.

Diya Lezgîn:

-Gelekî baş bû. Him ji bona zarokan û him jî ji bona mezinan û kal û pîran. Li welatêkî ûsa hatina cem hev hewceyîyeke mezine. Pêwîste meriv salê du car bîn ciyên ûsa. Ez bi xwe jî sê zarokan azad bûm û min karî hinekî îstrehet bikim. Ji alî dinde zarokan fîrset dîtin bi hev re bi kurdî bipeyivin, hevdu nasbikin.

Diya Sûltanê:

-Belê pir xweş bû. Me hevalên nû nasikirin. Tu şikyatên me tunebûn. Ji bo zarokan jî pir baş bû. Em gelekî ji we razîne. Hûn ji me razîbin bese.

Diya Bêkes:

-Welle em pir bi kêfxweşin. Ew çend rojan me pir bi kêfxweşî derbaskirin. Di van rojande me gelekî tişt ji bîrê kirin. Duhu li ser mesela jina me pey-



Grûbek ji malbatên kurdan

vî. Ew tiştêkî baş bû. Me li mala xwe nedikarî zarokên xwe ûsa baş xwedî bikin. Ji bo her tiştî gelekî spas. Em bi taybetî ji kek Elîre spas dikin. Wî zarokên me baş xwedî kirin.

Diya Şilanê:

-Başbû kekê, spas. Gelekî xweş bû. Welle kekê, Zarokên me xwedî kirin, gerandin. Zarokan tenê kurdî peyivî. Hûn her bijîn. Kêfa me gelekî hat. Me malbatên nû nasikirin. Ev tiştê jî gelekî baş bû.

Apo:

-Jiyana bi hev re xweş. Qebûl jî bûye xweşiya wê. Ez dixwazim hin tiştan bêjim. Me divaba jiyaneke ûsa di welatê xwede derbasbikira. Min ji pîreka xwe pîrsî ka ew çima ji vira ne raziye. Wê go: -Ma ev xweşbûn ya welatê mine? Bi rastî jî pêwîste em vê xweşikbûnê di welatê xwede çêbikin.

Diya Arjen:

(Seroka seksiyona jinan a Komela Kudistanê li Uppsalayê.)

— Ji bo pîrekan rojên ûsa pir başe. Di jiyana normal de têkiliya jinan bi

hev re pir qelse. Ji ber ku herkes li mala xwe bi karê xwe û zarokên xwe re mijûle. Lê rojên ûsa fîrseteke pir başe, ku pîrek bêne cem hev, pîrsên xwe bi hev re muneqeşe bikin. Herweha pir başe, gava jin carna ji zarokan azad bibin. Ji alî hînbûna karê kollektîvî, rojên ûsa pir pêwîstin. Ji bo zarokan jî imkan çêdibe, ku hevdu nasbikin û bi hevdu kurdî biaxifin. Lewra zarokên me di jiyana normal de bêtir tevî zarokên swêdîne û zimanê swêdî bêtir diaxifin. Îro çar rojin em li virin, ez xwe wekî li welêt hîs dikim. Di van rojande me ji kurdî pêve tu zimanên din nebihîstin. Jinên ku li vir beşdarin, hemû endamên seksiyona me ne. Çar roj kême. Divê wext dirêjtir be.

Bavê Arjen:

-Di van çar pênc rojande tu problem derneket. Di grûba mede, ji nexwendiya bigre ta bi akademîsyenan hene. Ez gêhiştim wê neticeyê, ku ronakbîrên me dikarin tevî gelê xwe bijîn. Ji karên ûsa meriv dikare gelek tiştan fêr bibe. ■

Komela Kurdistanê Li Uppsalayê şêhidên 1925-a bi bîr anî

Ji bo bi bîranîna şêhidên 1925-a, Şoreşa Şêx Seîd, Komela Kurdistanê Li Uppsalayê di 1-ê Hezîranêde civînek amede kir. Nivîskarê kurd M. Emîn Bozarslan bi vî munasebetî, li ser şoreşa Şêx Seîd sêminerek da. Herçend ewî bi xwe di destpêka sêminêrede got, wekî ev sohbetêke, lê di axaftina xwede wî gelek malûmatên giranbiha da civînê û bi dûr û dirêj li ser serhildana Şêx Seîd sekînî.

Di dawîya civînêde jî M. E. Bozarslan, "Beyanname Şêx Seîd" xwend û diyar kir wekî armanca serhildanê serxwebûna Kurdistanê bû. Ev beyanname di hejmara kovara "Roja Nuwê" a 7-ande, di sala 1960-îde hatiye weşandinê.



M. Emîn Bozarslan diaxive

Dêra swêdî malbatên kurd vexwendin havîngehê

Di 3-ê Tirmehêde, dêra swêdî li Bollnesê, malbatên kurd vexwandin havîngeha dêrê. Li wir, kurdan û swêdîyan roja xwe bi hevê derbas kirin: xwarin vexwarin û dûre jî stran û dîlanên xwe pêşkêş hev kirin.

Rojanama "Ljusnan"ê, di hejmara xwe a 5.7.1986-ade, ji bo vê rojê nîv rûpel veqatandîye û bi bi hewaskarî pesnê dîlanên kurdî, ku zarokên kurd pêşkêş kirine, dide.

Burjuvaziya Tirk carek din xwe kir pêkenîne cîhanê

Reşoyê Qerejdaxî

Li Tirkîyê di dawîya sala 1985-an de hejmartinek nufûsê (îstatîstîk) ya bi tevayî çê bû. Enstîtuya Dewletê ya Îstatîstîkê (EDÎ) ji bona hejmartinên nufûsa di nabêna salên 1980 û 1985-an broşûrek bi navê "Pirtûka Dest a Mamurên Hejmartinê" weşandibû. Di vê broşûra EDÎ de pirsêk heyê, dibêje: "Bêl zimanê diya we -Tirkî- hûn bi zimanekî din baş dizanin?" Û di dû re jî çend ziman mînak dane, gotine, "ji Îngilîzî, Fransîzî, Erebi û Kurdî yekî îşaret bikin." Him pirs û him jî bersiv bi hawakî wisa "hîni" hatine hazir kirin, ku yekî Kurd jî zimanê diya wî dibe "Tirkî". Gotine, ku "Bêl zimanê diya we -û ji xwe zimanê hemû kesên ku li "Tirkîyê" dijîn Tirkî hatiye qebûl kirin-hûn bi zimanekî din baş dizanin?" Lê li aliyê din jî, Kurdî û Erebi jî wek Îngilîzî û Fransîzî kirine zimanên biyanî. Îcar li gor vê bersivê hemû gelên li "Tirkîyê" dijîn, zimanê wan jî xwe Tirkî ye(!) û zimanê diya wan jî biyanî ye. Dema yekî Kurd di bersivê xwe de bibêje erê, ez bi Kurdî dizanim jî, ev tê wê manê ku ew, Kurdî wek zimanekî biyanî -wek Fransîzî, Îngilîzî- dipeyive, ne wek zimanê diya xwe. Ji ber ku bersiv li gor netîcak wisa hatiye hazir kirin. Lê belê bi vî hawî pirsîn jî sûce: sûc e, ji ber ku navê Kurdî derbas bûye.

Belê, piştî derketina vê broşûrê hêzên şovenîst har û dîn bûn, dozkarê -mudîmûm- nîjadperest di derheqê 11 mamûrên EDÎ de dawê vekir û ji wan re di nabêna 5 û 8 salan ceza xwest. Dozkarê leşkerî, di doznama xwe de dibêje ku van 11 kesên bi pirs-kirina "hûn bi Kurdî dizanin", "Kurdparêzî û parvekarî" kirine û xwestine ku "hisên millî qels û wenda bikin."

Dozkarê leşkerî, di doznama xwe de dibêje: "li hin herêmên Tirkîyê hin lehçeyên zimanê Tirkî wek Tatarî, Çerkezî û Lazî" her çiqas henin jî, lê vana di broşûrê de ne hatine nivîsandin. Û li aliyê din "Kurdî -ku lehçek Tirkî ye- bi qestî nivîsandinê û bi vê

yekê jî xwestine Tirkîyê perçe bikin, loma jî dibê ceza bibin." Wek me dît, dozkarê şoven ji "Erebi, Tatarî, Çerkezî û Lazî" aciz nabe, nivîsandina van zimanan Tirkîyê "perçe" nake û nabe parvekarî. Lê nivîsandina Kurdî, wî û dewleta wî ditirsîne, radike ser tapana. Bê guman ev tirsê hêzên kolonyalîst û faşîst ne bê sebeb e. Ji ber ku ew dizanin, nivîsandina "Erebi, Tatarî, Çerkezî û Lazî" îro tu tahlûkê bi xwe re nayne, ew bînan nivîsandin jî neyên nivîsandin jî tu tişt ji wan xera nabe. Ma "qebûl kirina" hebûna zimanê Kurdî wisaye? Bê şik ne wisaye. Ew wek "îmana" xwe baş dizanin, ku dema "hebûna" Kurdî qebûl bikin, dibê "hebûna" gelê Kurd jî qebûl bikin. Û loma jî burjuvaziya Tirk zimanê me û hebûna gelê me bi hemû hêza xwe înkâr dike.

Baş tê zanîn, di şerê cîhanê yê yekem de dema hêzên emperyalîst ketin Tirkîyê û serê burjuvaziya Tirk keti bû tengayê wan wisa eşkere hebûna gelê Kurd înkâr nedikir, digot Kurd û Tirk du netewên bira ne û wê mafên wan jî wek hev bin. Li ser vî esasî, Mustafa Kemal jî şêx, beg û axên Kurdan re name dinivîsand, di namên xwe de destê wan radimîsa û ji gelê Kurd alîkarî dixwest. Di meclîsê de serokê Kurdan dida axaftin û ji wan daxwaz dikir ku ew bi kincên Kurdî bînan meclîsê. Îsmet İnönü di Konferansa Lozanê de digot: "Hukûmeta Tirkîyê bi qasî ku ya Tirka ye, hew qasî jî ya Kurda ye." Pesnê Kurdan dida û digot, "Milletê Kurd qehreman e, esil e..." û.h.w. Lê îro jî dema navê Kurd dibihîzin, di cî de vediciniqin, ditirsîn û wek Berkeleyê keşîş dest bi înkariya her tiştî dikin.

Lê ez sond dixum bi serê şêhidan, bi navê Kurdistan, gelê Kurd wê vê tirsê wan bi rast bigerîne, Kurdîstanê rizgar û gelê Kurd jî wê azad bibe. Ew ji tirsê têkevin binê erdê jî lê wê cardin vê rojê bibînin, ema îro ema sibe...!

ŞAIREK Û HELBESTEK

Ebdilrehman Mizûrî

Ebdilrehman Mizûrî, şair û nivîskarekî navdare li Kurdistana Başûr. Li gundekî devera Dihokê, li sala 1948-an ji dayik bûye. Li zanistgeha Bexda beşa cografî xwendiyê. Dîwaneka helbestan bi navê "Ji evîna çirayên kevin" çapkiriye û gelek

nivîsar û vekolîn li ser edebiyata kurdî, bi taybetî li ser helbesta klasîka kurdî, bi zimanê kurdî û erebî li rojname û kovarên Êraqê û Kurdistanê belav kirine. Niha mamostaye li bajarê Dihokê.

LAWIK

Kekê mino,
çerxa va rojan û şevan...
çenda xware
ne şilqek bi vê gomê dikevît
ne pêlêd rûbarê zûha,
tête xware.
Eve serê hinde salane, dibizivim
xo dihavême gera mirnê
di nav agirî da dinivim
da lîsekî bo zarokêd xo binijim,
çi ne diyare.

Kekê mino,
xemêd min naçine, çi deftera
kulî beşkî
xerzê xo rête zeviya
sîbera xo,
kêşa hindavî geliya û...
çi teşqilî di va devera?!
de rabe kekê min rabe
hespê xo têzke
rima xo germ ke
çavekî li dewr û piştêd gundê
me bigêre

vî derdî ji canê wî bişo...
vavêre kesera.

Kekê mino,
çi dareka rehdirêjim
di vî warî da
ba û bahozêd paîzê
belk werandin
ta qirandin
çi bêbextin di vî karî da
belê keko
hemî bihareka taze
êşa dikujim
şaka dihavême
kesk dikem xemlê
wekî xorte zavayekî di jiyê...
çwarde salî da.

Kekê mino,
ava vî rûbarî çima,
şêl û bêle?!

bo hindeka...
qend û hingvînê mêşaye û...
bo me jara hemîşe ya,
xwa û xêle.
Ezê rabim berê vî rûbarî rast kem
serevraz kem
da bigehîte,
com û omêdêd têniya û...
gişt nihêle.

Kekê mino,
eve hateve û xerzê
"felereşka"(1)
xewin sotin
hîvî dotin
mirandin miştaxêd tirî û...
xêrêd meşka.
Dê rabe destêd xo helke û
hêrişeka mêrane kelke û...
bihêle tu teşmokê wan
careka dî,
bikevît teşka.

Kekê mino,
Hayê... hayê
min û te û evê êşê û...
vê belayê
xo berdaye şar û gunda
dar û bera
zevîk û bêderêd kayê.
Dê rabe kekê min rabe
xo bike taveka baranê û
gurmênaka,
heyva gulanê û
bişo kolanêd gundê me,
ji evê tayê.

Kekê mino,
ez dizanim bi kul û janî
ne ev şeva tehl û giran...
rehêd xo ji nav me dikêştî,
diçit bi ciwanî
ne ji evan tarî ewirka...
têt baranek,
bizêt kanî

ka baxive...
çi tov teyrî û çi siwarî
di ser sinorê sê dewleta ra difirî
xirdikekî danî?!

Kekê mino,
Siyabendê Silivî me
şeva dibirim
li ser banêd ewra difirim
perdaxeta azadiyê min divêtin,
pêdivî me
hindî reşçavêd xecokê biteysin û...
bilqa biden
wekî stêrokêd esmana...
şilka biden
li ser evîna xo yê riştîm
lêvenabim,
bi hîvî me.

Kekê mino,
di nav çepera da em yê dibûyn
emê çavêd ronahiyê û...
şenge sîlavêd rastiyê
bi cana dikirîn
roj bo rojê bilind dibîn
berif stêra
berif erşê gord û mêra
bo serbanê rojê,
difirîn.

Kekê mino,
Evî kewî çi qebqebe?!
hindî tomkê jehirkirî û...
pirteqalêd dermankirî
li ber rêzdiken,
pê nakeve
nêçirvano...
Hey tajiyê ravêd xelkî û...
"serşorvan"
di nav rikê da
di nav berfê da
di nav agirê dozexê da
ez namirim
li hîviya mirna min,
qet nebe!

Dihok, 28.06.1984

BERBANGA ZAROKAN

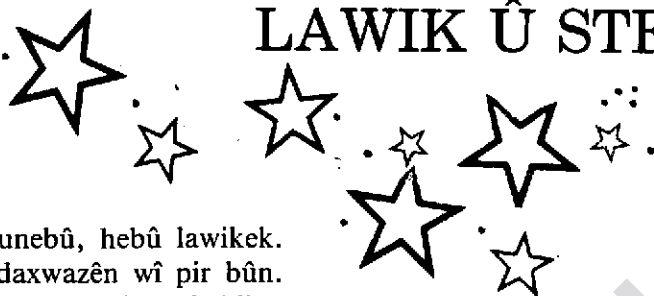
GELÎ ZAROKÊN DELAL!

Di hejmara "Berbang"ê ya berî vêna, me ji wera çîroka "Bilûra Sihrî" ya nivîskarê Sovyetî, Sergey Korîpanov wergerandibû zimanê kurdî û belavkiribû. Em bi xwe nizanin we çîrok xwand, an na. Lê belê heviya me eve, ku we çîrok xwendiyê. Ji me re binivîsinin, ka bi dilê we bûye an na? Gelo hûn bi xwe karin çîrokên wêha binivîsinin? Em bendî

nivîsandinên wene.

Di vê hejmarê de me çîrokek din jî ji yên Sergey Korîpanov wergerand zimanê kurdî. Em hevdarin ku kêfa we wê jê re bê. De heya hejmarek din, wê çavên me li riya çîrok, helbest û wênên we bin.

LAWIK Û STEYRIK



Hebû tunebû, hebû lawikek. Xwezî û daxwazên wî pir bûn. Geh wî dixwest zû-zû mezin bibe, geh jî dixwest ji hemû kesî xurtir be û geh xweziya xwe bi gera li cihanê tanî...

Dayika wî bi rûkenî jêre digot:
—Xwaziyên te ewqas pirin, ku ne her sahirek kare wan ji te re bi cî bîne.

Lawik li diya xwe vegerand:
—Hema xwaziyek ji wan ji min re çê biba!

Dê jî digot:
—Wê xwaziyê te here serî, heger steyrikek ji asîmanan bikeve. Lê ji bo vî tiştî, divê tu pir sebir bikî, çimkî steyrik kêma ji asîmanan dikevin.

—Ev ji hemû tiştî rihetire, lawik bi kêf got. Ji ber ku ji diya xwe pir hez dikir, jê pirsî:

—Ma ez ji steyrikê, ji bo te çi bixwazim?

—Delalê min, bi dilpakî mezin bibe. Eve xweziya ku ji xwe re dixwazim, Dê got.

Êvar hat. Asîman mişt steyrik bû. Lê yek ji wan nehate xwarê. Êvarek din hat û yek din jî... Her steyrik neketin. Lawik her sebir kişand, tim û tim berî xewê li asîmana dinêrî û bendî steyrika ku wê xweziya wî bi cî baniya, dima.

Dawiya dawî, rojekê ji rojan, ji



asîmana steyrikek rijiya û mîna tîrêjê xwe berda jêr. Ew li ber

*Nivîskar: Sergey Korîpanov
Wergêr: Bavê Nazê*

nigên lêwik kete erdê û hawîrdora wî kir rohnî.

Lawik jê pirsî:

—Xwene bi rast tu karî xweziya min bibî serî?

Bi xemgînî steyrikê bersîv da:

—Erê ez karim. Heger ez xweziya te bibim serî, ezê di ciyê cî de vemrim.

Dilê lêwik bi steyrika xwaşik sewitî û jê pirsî:

—Venemre û vegere ba xwûşkên xwe.

Stêrik bi asîmana ket û ban wî kir:

—Min bi serê xwe ji te qebûle, lawikê dilpak!

Lawik jî ma ecêmayî û ji xwe re got: "Steyrikê ji min re got, ku ez dilpakim, bê ku ez pirsî xwaziyê xwe jê bikim."

Steyrikên dûr kirin çing-çing û gotin:

—Çi lawikekî ne wek her lawikaye. Bi xwe ew nizane, ku dilpakî, yanî xêrkirin û qencîkirin bi xelkê reye.

Hînga lawik got: "Çiqasî baş bû ku min steyrika çirisandî berda. Heger her steyrikekê xweziyek bibra serî, wê asîman bê steyrik bimaya. Ewê biba reş û tarî. Dêmek wiqas steyrik diçirisînin, mana xwe wiqase jî xêrxwaz li dinyê hene."

ŞANÊN NÛ WEŞANÊN NÛ WEŞANÊN NÛ WEŞAN

Sê pirtûkên nû:

Daxwazname, Şêx Sen'an, Di Rêya Cigerxwîn Da.

Di van rojên dawî de Weşanxana Roja Nû, sê pirtûkên helbesta weşand. Ji pirtûkan yek, Dîwana Namî, Daxwazname ye. Ew dîwan 54 rûpel e û têde 20 helbest hene.

Pirtûka Şêx Sen'an (Şêxê Senhanî), berhevokek ji helbestên Feqiyê Teyran e. Çapa orjînal ji alî Dr. M. B. Rudenko ve bi tîpên erebî hatiye weşandin. Memo Yetkîn jî ji tîpên erebî werguhêrandiye tîpên latînî. Tarîxa çapa pêşin Moskova 1965 e û çapa duduya jî Stockholm 1986 e. Pirtûk 142 rûpele.

Pirtûka Di Reya Cigerxwîn Da, ew jî helbeste û nivîskarê pirtûkê Gundî ye. Ev pirtûk jî li Stockholmê di sala 1986-an de hatiye çapkirin. Bi weşandina van her sê pirtûkan, Weşanxana Roja Nû karekî hêja bi cî aniye. Em di xebata wan de pêşketin û serfirazî dixwazin.



Tevgerên Kurdî Ên Netewî û Tekîliyên Kurd û Ermenî- yan(sedsala 15-an heta îro)

Li Stockholmê, di meha sibatê de pirtûkek bi navê Tevgerên Kurdî Ên Netewî û Tekîliyên Kurd û Ermenî-yan (Ji Sedsala 15-an heta îro) ji alî Weşanxana Orfeus ve hat weşandin. Pirtûk ji zimanê Ermenî tercumeyî Tirkî bûye. Nivîskarê pirtûkê Garo Sasonî ye û yê tercumeyî Tirkî kirine jî Bedros Zartaryan Memo Yetkîn e. Pirtûk bi çapek gelek baş ciltkirî hatiye çapkirin û 247 rûpele. Em ji bo vê xebata hêja ji Weşanxana Orfeus re pêşketin û serfirazî dixwazin.

Armanc bi tonek din derket

Piştî rawestinek dirêj "Armanc" bi tunê rojnamê derket. Ew ji heyst rûpelan (A3) pêkhatiye. Bi naveroka xwe "Armanc" mîna her rojnameyên cedî rengo-rengo ye û bi forma xwe jî spehiye. Li gora ku di gotara rojenî de hatiye gotin, wê "Armanc" ji mehê carekê derkeve. Tiştê herî hêja ewe, ku rojnama "Armanc" wê xuru bi zimanê Kurdî bê weşandin. Em bi xwe serkewtinê û berdeambûnê jêre dixwazin.



DET KURDISKA SPRÅKET OCH DESS DIALEKTERS GEO- GRAFISKA SPRID- NING

(Zimanê Kurdî û Belavbûna
Cografya Dialektên Wî)

Bi vî nav û nîşanî berhevokek bi zimanê swêdî derket. Ev berhevoke, vekolîneke li ser zimanê kurdî û dilaektên wî. Bi zimanî îngilîzî li Bexda sala 1983-yan, ji aliyê nivîskarê kurd Fiwad Heme Xurşîd î hatiye nivîsandin û Birgitta Mellander wergêrandiye zimanê swêdî û sala 1985-a li Stockholmê hatiye çapkirin, bi pêşneyarî û alfkariya Ferhad Shakely. Berhevok ji pêşgotinekê û çar beşan pêk têt û bi çend serinceka (not) bi dawî têt. Beşa yekem bi navê zimanê kurdî, ya duduyan dialektên zimanê kurdî, beşa sisyar nexşeya dialektên kurdî û ya çaran encama vekolînê (lêgerîn). Her wisa du wênayên rohnîkirinê têdane. Yek li ser zimanên Hîndo-Ewropî û ya din nexşeyeke li ser belavbûna cografya dialektên kurdîne. Ev berhevok bi qewarê mezin e û 27 rûpele.

"ÇARÇIRA"

Hejmara 1-an ji kovara "Çarçira" derket. Kovara "Çarçira", kovareke çandeyî-gîştîye, ji aliyê Projeya Kurdî li Stockholmê tê weşandin. "Çarçira" bi alfabe erebî û latînî û bi diyalektên kurmançiya jorîn û jêrî derdikeve. Di beşa kurmançiya jêrî de mirov rastî van nivîsaran dibê: Witey jimare-jî aliyê redaksiyonê, Hecî Qadir Koyî, helbestevanekî kurd e, di navbera salên 1817-1897 jiya. Şoreşa Mîr Bedirxanê Botanî-jî aliyê Dr Kemal Elî. Ehmed Muxtar Caf û Çîrokî Meseley Wijdan-jî aliyê Dr. Cemşîd Heyderî. Awaz û Goranî Millî Kurdî-jî aliyê Bîrûsk. Kurdnasiy Rûsya Lê Sedey Nozde da. Di beşa kurmançiya de, Edebiyat û Rewşa Me Ya Îroyîn-jî aliyê Rojen Barnas. Hunermendê Kurd M.Elî. Gergerî-nok an Siwarê Bi Tenê-jî aliyê Bavê Nazê. Helbesteka Tosinê Reşîd. Nîrxpêdanek Li Ser Kar û Xebatên Celadet Bedirxan, Mihemed Elî Ewnî û Elî Seydo Goranî (mîqala Dr. Kemal Ahmed Mezher, werger: M. Dersimî) Helbesteka helbestevanê mezin Hêmin. Kovar ji qewarê(hecim) navîne û 50 rûpele. Em ji kovara "Çarçira" re serkeftin û berdeambûnê dixwazin.

Çarçira

Rissingepl. 3, bv.
163 62 Spanga



"Kurdistan Press" di 1-ê Îlonêde dest bi jiyane dike

"Di 1-ê Îlona 1986-an de Kurdistan Press dê mîna rojnameyê 15 rojîn dest bi weşana xwe bike. Rojname dê bi kurdî û tirkî derkeve..."

Vê agahdariyê, xebatkarên "Kurdistan Press" di belavoka xwe agahdarîde didin. Em ji nihade xêrhatina "Kurdistan Press" dikin, jiyaneke dirêj û serketinê jêre dixwazin.

Gelî xwendevanên "Berbang"ê,

Rola kovarekê di civatekêde çiqas girînge, em bawerî hûnê taqdir bikin. Dîsa em bawerî dikin ku hûn dizanin wekî kovarek bi çi zehmetiyê û mesrefî derdikeve.

Bi taybetî di civaka me kurdandê rola kovaran pîr girînge û her weha pêwîstbûna wan di warê pêşda birina çand, ziman û edebiyata me, hişyarkirina gelê mede pir mezinê. Armanç ji weşandina "Berbang"ê jî evê: tevîbûna karê pêşdebirina ziman, çand û edebiyata kurdî, hişyarkirina gelê me yê bîndest. Ji bo ku ev karê pêwîst bi serfirazî bimeşê, bê guman alîkariya xwendevanên "Berbang"ê lazîmê. Alîkariya ku em ji we hêvî dikin evê: hazîrkirina nivîsaran, hazîrkirina xeberên di muntiqên wêde û bêsîk abonebûn û peydakirina aboneyên nû.

Herweha alîkariya aborî ku hûn ji bo "Berbang"ê rêbikin, çîhekî girîng distîne. Em jî aboneyên "Berbang"ê yê kevnare hêvî dikin ku heqê xweyî abonetiyê (100 Skr.) bişînin û jî xwendevanên nû jî hêvî dikin ku bibin aboneyê berbangê û heqê xweyê abonetiyê rêbikin.

Serfiraziya "Berbang"ê, serfiraziya xwendevanên wêne.

Di gelî silavên birayetî serketina we dixwazin.

Redaksiyon

BIBE MAMOSTEYÊ ZIMANÊ KURDÎ

Kêfa te ji zarok û ciwananre tê?
Gelo, tu dikarî du salan di zanîngehêde bixwinî?

Wê çaxê fermo muracata xwe ji bo xwendina payizê ku di 25.8.1986-ande destpêdike, bike. Divê muracata te bi derengî di 11.8.1986-ande di destê mede be.

(Eger mafê te yê xwendinê di zanîngehêde hebe, di 18.8.1986-an de tu wê têkevî îmtîhana ziman.)

Ji bo agahdarî û wergirtina fişê muracatê, telefonê Hemspråkslärarlinjen bike.

Telefon: 08/221680

Zanîngeha Xwendina Mamosteyetî Li Stockholmê

Navnîşan:
Högskolan för Lärarutbildning i Stockholm
Box 34103
100 26 STOCKHOLM

AGAHDARÎ

Federasyona me wê di roja 9-ê Tebaxê festîvaleke çanda kurdî li bajarê Stockholmê (li derva) amede bike. Di festîvalêde emê çanda kurdî: bi stran û dîlan, raxistin û xwarina kurdîve pêşkêş bikin

Hûn tevî zar û zêçên xwe, cîranên xwe bi xêr bînin festîvala çanda kurdî.

Cîh û dema festîvalê:

9.8.1986 seet: 12.00 — 20.00

Vasa Parken (T-bana Odenplan)

Eger baran bibare, emê li Folkets Hus li Rinkeby (T-bana Rinkeby) festîvala xwe bidomînin.

Komîta Festîvalê



کچه شیر فرۆشه که

وه رگێرانی له سویدیوه

به ده سکاری یهوه / خهجه

کات پوژیکێ گهرمی هاوین بوو، خۆر ئه دره وشایه وه و تیشکی زیڕینی به سه ر که ژ و کیوی ده وروپشتی ئاوی یه که دا په خش کردبوو. کچه لادیی یه کی نه شمیلانه ش سه تلێک شیر ی خستبوه سه ر سه ری و به ره و شار که وتبوه ری، بو ئه وه ی شیر ه که ی بفروشیت. کچه ی نه شمیلانه وورد وورد پێ ی ئه بری و که وتبوه خه یالی خووشی خو یه وه :

– به پاره ی شیر ه که چه ند مریشکیک ئه کرم، هه موو پوژی هیلکه ئه کن، هیلکه کانیا ن ئه فرۆشم به پاره که ی کراسیکی سورمه ی سه وزی جوان ئه کرم له گه ل ملوانکه یه کی مرواری دا، دوایی ئه چم بو بازار هه رچی کوری گه نج هه یه داخوازی ئه کن سه مایان له گه ل بکه م ، به لام من پازی نابم

کچه ی شیر فرۆش به ده م ئه م خه یالانه وه ریگی ی ئه بری ... له پر قاچی له به ردیک هه ل نووتا و سه تله شیر ی له ده ست که وته خواره وه و شیر ه که رژا ، ته نها سه تله به تاله که ی بو مایه وه ئنجا ووتی :

(بو یه باشه تا نه گه یته سه ر لوتکه ی گرده که ، هاوار نه که ی)

TAWANEKA DIN A SEFARETA SEDDAMÎ!

Li bajarê Eskilstuna sefareta Seddamî destdirêjîyeke din kir bi kuştina lawê kurd Brehîmî û keça kurd Befrînê.

Brehîm û Befrîn li bajarê Eskilstun diman û tenê ew şeş meh bûn bi ser daweta wan de borîn. Li 30.5.1986 termên bûk û zava li daristanekê hatine dîtin. Li gor raporên polisê Eskilstuna Brehîm û Befrîn keti bûn ber eşkenceka gele dijwar û derb û şewitandin li laşê wan eşkera xuya dikirin. Ev tawana bêbeht dengê bilind

li nava Kurdan û Swêdiyan de. Federasyonê me ev tawane protesto kir û nameyek ji Wezareta Edliya Swêdê re şand û bi dû nûneran û bi ala Kurdistanê tevî merasîmên cenazên wan bûn û meşeka mezin li bajarê Eskilstuna pêkhat, ji centerê Eskilstuna destpê kir û deh kîlometra domkir û bi qasî 100 kesî beşdarê meşê bûn. Em serxweşiya dayik û bav û kes û karên Brehîm û Befrînê dikin û rijêma faşîsta Seddamî û sefaretên wê rûreş dikin.

Navnîşana Federasyonê
ya Seredanê:

Hornsg. 80, qat 1.
Sjokholm

Nivîsandîne:

BOX 45205

104 30 Stockholm

Telefon: 08/68 60 60

Lokala Federasyonê herroj
navbera seet 10.00 û

18.00 vekiriye.

ئاسک

نوسینی : تۆلستۆی

جاریکیان ئاسکیک ئەچیتە سەر پروباریک ئاو بخواتەو ، خۆی لە ئاوەکەدا ئەبینی ، شادمان ئەبی که ئەبینی شاخەکانی وا جوانن ، پاشان سەیری قاچەکانی ئەکا و ئەلی : تەنیا قاچەکانم باریک و ناشیرینن .

لەپر شیریک پەیدا ئەبی و قەلەمبازی ئەدا بۆ ئاسکەکە . ئاسک خۆی دەرباز ئەکاو بە بازدانی خیراو گەورە گەورە لە دەست شیرەکە پزگاری ئەبی . کە ئەگاتەو ئەو ناو دارستانەکە ئەزانی بە هەلە دا چووبوو ، لە دلی خۆیدا ئەلی من چەند گێلم ! وام ئەزانی قاچەکانم باریک و بی کهلکن ! کەچی هەر ئەوان پزگاریان کردم . دلم بە جوانی شاخەکانم خۆش بوو ، کەچی ئەو نەدەبی نەماوو بە هۆی ئەوانەو سەرم تیا چی !

دوو هاوڕێ

نوسینی : تۆلستۆی

جاریکیان دوو هاوڕێ بە دارستانیکدا ئەپۆن ، لە ناکاو وورچیک دەردەکەوی ، یەکیکیان رانەکاو سەرئەکەوئیتە سەر داریک ، ئەوی تریان بە تەنیا ئەمینیتەو ، بەلام باش ئەبی بیری ئەکەوئیتەو کە وورچ توخنی لاشە مردوو ناکەوئیت . یەکسەر خۆی ئەدا بە زەویدا و خۆی دەکا بە مردوو ... کە وورچەکە ئەچی بەلایەو ، هەناسە لە خۆی ئەبری . وورچەکە بۆنیکی دەم و چاوی ئەکاو ئەروا .

کە دوور ئەکەوئیتەو هاوڕیکەکی لە دارەکە دیتە خوارەو و لێی ئەپرسی : ئەو مام وورچ چی بە گویدا چرپانی ؟
وہ لاسی ئەداتەو و ئەلی : ووتی " مرۆی خراب ئەو کەسە یە لە کاتی تەنگانەدا لە یارمەتی دانی هاوڕیکانی رانەکات " .

بیرو بازاری سر لسی شیواوی ۱۹۷۶ میوانی نازداری که له گاکان بوو که خویمان سواری میشک و میژوی مهچک نه ستوره کان کردبوو . ساوه ریگی چهورو پر دوشاو ، ترشیات و دۆلکه یه کی پر ماستاو ، که وهر و نانی تیری له سر خون بوون ، کاتی چاوی سهوزی هه لبرپی به دهنگیکی ئالۆزه وه ووتی :

– من ده پۆم و خه می تو و خوشه ویستی و رق له کۆل ده گرم .
+ هه ئازیزم ، تو ده پۆی و خه می من و هه زاران زیاد ده که ی ، تو ده رووی و وورگی ده یان زلتر ده که ی !»
کارگه که مان بیری له هه موو پیویستی به کانتان کردۆته وه ، هه ر بۆیه به م به ره مه ی ده یه وی ئه رک له سر شاننتان که مکاته وه و له جوانیتان زیاد کات !

« به هیوا بوویت دهستی بگریت و له سر مه کینه که به یه نیته خواری ، ئاوات بوو کۆتایی به دهنگی پر نازاری مه کینه که بیست و ئیتر بیستنی ئه و نازاره ته نها بۆ پیویستی به کانی خویمان بیست ، به لام دهستی خه زان گوئی ته مه نی هه لوه راندی ، ئاواتی بیست به هاری خنکاندی .»

کابرای قات له بهر دهنگی ناسک کرده وه ، دریژه ی به زه رده خه نه که ی سر لیوی دا ، ویستی سه رنجم رابکیشی ، نه ی ئه زانی له مهنگی ده ردم بینی ، یا له گه رده لولی بیری گه راندا به دوا ی سه ری کلافه ی ئالۆزدا له کارم خات ، به زمانی تایبه تی چینه که یان ووتی :

– ئیستا به ریژتان ئه لپن چی ؟ مه کینه که مان ناکرن ؟
+ دهنگی مه کینه کانتان به رزن به راده ی مه کینه یه کی کۆنی سنجهر ؟
– نه خیر ! بیده ننگن و زۆر به نه رمی کار ده کن

+ بی دهنگی و خوشه ویستی سه رزاریتان هه لگری تی شوی رقیسکی خهسته وه هه موو به یانیه ک به زهنگی کات ژمیتریک له میشکمانی ئه ئاخنن ، منیش ویلم به دوا ی ئاوازی مه کینه کۆنه که دا ، هه ر بۆیه مه کینه بی دهنگه که تان ناکرم .

توانامی دهه ژاند، رِقو خو شه ویستی تیا دروست کردم .
 ده رزی مه کینه کهت له په نجه خویناوی یه کهت ده رده هیئا و به په نگیکی
 زه ردو زمانیکی پر بازار ده تووت :

– بنوو پۆله خه تای خۆم بوو «

ئهم جوړه یان به کۆمپیوتر نیش ده کات ، ده توانی شه ش
 پروگرامی بده یتی و به دوانزه شیوه نه خشو نیگار درومان بکه ییت
 « + دوو روژی تر جه ژنه، ده بی جلی خه لک ته واو بکه م ،
 ده بی نه نووم .»

– دایه تو هه ر خه یاتی ده که ییت و هه ر هیچمان نیه ؟

+ هه مانه ، ده توانین کری خانوو بده یین، ده توانین تیر به سکی
 خۆمان بخۆین ، شه ویک نه بوه به برسیتی بنویت .

– ئه ی بو ئیواره ده رپی و کراسه تازاکه ت فرۆشت ؟

+ بنوو پۆله «

ئیمه ده توانین خۆمان مه کینه که تان بو بهینینه مال هوه ، کارگه که مان
 هه موو پاره ی گواستنه وه له ئه ستو ده گری ، ته نها مه به ستمان
 خزمه تکردنی کریاره خو شه ویسته کانمانه .

« ده ماره کانی ده سستی ته نگیان به پیسته کانی سه ریان هه لچنیبوو

هه ریه کی له چرچه کانی لاچاوی چند پایزیکی په نگ زه ردی
 ده خسته سه ر ته مانی، به دیارده به ره و گه لاپیزانی ئه م پایز نا
 ، ئه وی تر ده چوو، قاچه قلیشاوه کانی نه خشی هه موو کۆلانه خو اروو
 خپچ و قوراوی یه کانی ده رگه زینی تیا کی شرابوو ، مه لبه ندی ژیانی
 کریکارانی سه رشه قامی تیا نه خشینرابوو .»

دانان و به کارهینانی یه که م جاری مه کینه کانمان به ووردی و ساکاری
 له ده فته ریگدا نوو سراوه، بیگومانم له وه ی هیچ گیروگرفتیک نایه ته به
 رده متان له تیگه یشتنیا !

« شه و زستان بوو ، هیز فرۆشه کان سه رمایان بوو ، ته نگی ی

مه‌کینه‌ی دروومان

رۆزا

ستوکهولم ۱۹۸۶/۶/۷

له‌گه‌ل کردنه‌وه‌ی ده‌رگا‌که‌دا، قات له‌به‌ریک به‌خۆی و شوناس‌نامه و زه‌رده‌خه‌نه دروست کراوه‌که‌ی سه‌ر لیویه‌وه، نه‌خشه‌ی دیمه‌نه ئاشناکه یان بۆ جارێکی تریش کیشایه‌وه :

– رۆژ باش، من فرۆشیاری کارگی «سه‌ربه‌ستی» م، ئیمه‌ له دروستکردنی مه‌کینه‌ی دروومان‌دا تازه‌ترین ته‌کنیک به‌کار ده‌هینین، هه‌ندی له مه‌کینه‌کانمان به‌کۆمپیوتەر کارده‌که‌ن، هی‌زی مۆتۆره‌کانیان له

ته‌نیا له جوولسه‌ی دوو لیو زیاتر هیچی ترم نه‌هه‌بینه‌ی له باسی مه‌کینه‌کانیدا می‌شکی پر قین و ئازارم پۆچوو ره‌بوردمه‌وه ، کات چرکه‌چرکه‌ که‌وته گه‌شت به‌ ناو میژووما :

«هه‌موو ئاواتت گه‌وره‌کردن و دابین کردنی ژیان‌ی سی کۆرپه‌که‌ت بوو..... هه‌موو ژیان‌ت کارکردن و کوله‌مه‌رگی بوو بۆ ژیان‌ی‌کی باشتر بۆ دژه‌کانت

– هه‌ی هه‌ژ به‌ سه‌رت ، دابین کردنی ژیان‌ی‌کی ئاسوده به‌ هه‌م‌نی‌یه‌ ناییت .

– ئه‌گه‌ر بۆم هه‌بی‌ت بیه‌ ژووری ئه‌وا ده‌توانم نمونه‌ی هه‌موو جووره‌کانت نیشان بده‌م بۆ.....

«هه‌موو شه‌وی له‌گه‌ل ده‌نگی زه‌نگی مه‌کینه‌که‌دا، وه‌نه‌وز پیل‌وه‌کانی قورس ده‌کرد، په‌ق‌ترین و به‌جۆش‌ترین ئاواز به‌ ناسکی له‌ماوه‌ی بیست و دوو به‌هاری ژیان‌دا شه‌وانه‌ کفت که‌ری له‌ش و لیکدانی پیل‌وه‌کانم بوون ، جاره‌جاره‌ش زریکه‌یه‌ک درپی به‌ بیده‌نگی شه‌وه‌دا ، بۆ تاویک نووکی ده‌رزی مه‌کینه‌که‌ ده‌بوو به‌ میوانی یه‌کی له‌ په‌نجه‌کانت ! له‌ گۆمی فروشتنی هی‌زتا ، خوین و وه‌نه‌وز و ئازار ، تابلوی ژیان‌می ده‌نه‌خشاند ، بیرمی ده‌ره‌خشاند ،

UTGIVAR KORSBAND

BERBANG
BOX 45205, 104 30 Stockholm

